

รายงานวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยว

ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

Community Participation in Tourism at the Old town Tourism

Community of Phuket, Thailand

โดย

จุไรรัตน์ ฉิมพาลี

การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชื่องานวิจัย: การมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว
ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

ชื่อผู้วิจัย: จุไรรัตน์ ฉิมพาลี

ปีที่ทำการวิจัยแล้วเสร็จ: 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนในชุมชนย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำนวน 267 คน ตัวแทนภาคเอกชน จำนวน 2 คน และตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 2 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง และส่วนร่วมในระดับน้อยด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจและด้านการติดตามและประเมินผล

ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของประชากรชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า พบว่า ประชากรที่มีอายุ สถานภาพการสมรส และระดับการศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ด้านอาชีพมีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

Research Title: Community Participation in Tourism at the Old town Tourism Community of Phuket, Thailand

Researcher: Jurairat Chimpalee

Year: 2022

Abstract

This research aimed to study 1) The level of Community Participation in Tourism at the Old town Tourism Community of Phuket, Thailand 2) To compare the Community Participation in Tourism at the Old town Tourism Community by personal status. The subjects used in the research were 267 and 2 representatives of government agencies involved in Phuket. The instrument used in the research was a questionnaire and interviews. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA.

The results showed that The level of Community Participation in Tourism at the Old town Tourism Community of Phuket, Thailand In overall, at a less level When considered in each aspect, it was found that the aspect with the moderate level implementation and Benefits at a less level decision making, evaluation

The study of the demographic data comparison of the people Community Participation in Tourism at the Old town Tourism Community of Phuket, Thailand found that the with different age, marital status, educational level had Community Participation in Tourism at the Old town Tourism Community of Phuket, Thailand with statistically significant difference at the .05 level. Moreover occupation was no significant difference of Community Participation in Tourism at the Old town Tourism Community of Phuket, Thailand significant difference at the .05 level.

Keywords: Community Participation, Tourism at the Old town Phuket

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี โดยได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ในการให้ทุนอุดหนุนการทำวิจัย จึงขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบคุณชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ปรึกษางานวิจัย ดร.ละเอียด ศิลา น้อย ที่ให้คำปรึกษาแนะนำในการวางแผนทางการวิจัย ขอขอบพระคุณอาจารย์กิตติยานภลัย ภูตระกูล คอยให้คำปรึกษาในระหว่างการดำเนินการวิจัย และอีกหลายท่านที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวชื่อนามได้หมด

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลหลักทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี ที่ให้ความสะดวกในการเก็บข้อมูลการวิจัย

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการโดยเฉพาะการพัฒนาบุคลากรด้านการให้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

จุไรรัตน์ ฉิมพาลี

ตุลาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
1.2 คำถามการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.7 ประโยชน์ของงานวิจัย.....	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	8
2.2 การท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต.....	12
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	19
2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff.....	25
2.5 ข้อมูลชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต.....	29
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	42
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	45
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	47
ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต	51
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน	56
ตอนที่ 4 ผลการศึกษาด้านข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	67
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	71
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	71
5.2 อภิปรายผล	72
5.3 ข้อเสนอแนะ	78
5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	78
5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	79
บรรณานุกรม.....	80
ภาคผนวก	84
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	85
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์	91
ประวัติผู้วิจัย	94

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล.....	47
4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต	51
4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ	52
4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ	53
4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์.....	54
4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการติดตามและประเมินผล	55
4.7 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามเพศ	56
4.8 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามอายุ.....	57
4.9 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ จำแนกตามอายุ	58
4.10 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการติดตามและประเมินผลจำแนกตามอายุ.....	59
4.11 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	60
4.12 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ จำแนกตามสถานภาพสมรส	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ จำแนกตาม สถานภาพสมรส	62
4.14 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามระดับการศึกษา	63
4.15 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวใน ชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ จำแนกตามระดับ การศึกษา	64
4.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวใน ชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการติดตามและประเมินผล จำแนกตามระดับ การศึกษา	64
4.17 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามอาชีพ	65

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ.....	14
2.2 แหล่งท่องเที่ยวมนุษย์สร้างขึ้น	15
2.3 ประเภทกิจกรรมและความสนใจพิเศษ	15
2.4 วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980)	27
2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	41

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการประเภทหนึ่ง ซึ่งประกอบไปด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร และธุรกิจการจัดนำเที่ยว ซึ่งผลผลิตหลักที่นักท่องเที่ยวได้รับ คือ บริการต่าง ๆ รวมไปถึงความสะดวกสบายตลอดการเดินทางท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่ใช้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คือ ความสวยงามตามธรรมชาติ ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตของประชาชน โดยผลผลิตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ บริการที่นักท่องเที่ยวได้รับในรูปแบบต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและมุ่งเน้นในเรื่องของการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาพักมากขึ้น และมีระยะเวลาการพักค้างคืนในประเทศที่ยาวนานขึ้นและให้มีการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศสูงขึ้น ส่วนธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยทางอ้อม ได้แก่ การผลิตสินค้าทางการเกษตร สินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ เสื้อผ้า เครื่องประดับ และการผลิตสินค้าของที่ระลึก เป็นต้น ภาวะการณ์ท่องเที่ยวของประเทศนั้น กลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นดัชนีวัดสถานะทางเศรษฐกิจและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ หากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่สดใสก็จะส่งผลดีทางด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตและการสร้างงานของประเทศนั้น ๆ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงถือได้ว่าเป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่แสดงบทบาทเด่นชัดในแต่ละปีที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศเป็นจำนวนถึง 14,149,841 คน เมื่อเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ.2562 มีอัตราการลดลงของนักท่องเที่ยวคิดเป็น 2.98% (สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, 2564) ส่งผลทำให้รายได้ที่มาจากนักท่องเที่ยวลดลง นับเป็นมูลเหตุของการชะลอตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ทำให้ภาครัฐต้องออกมาจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับเป็นพลังของการขับเคลื่อนทั้งส่วนเล็กและส่วนน้อยที่ช่วยกันผลักดันให้อุตสาหกรรมนี้เคลื่อนไหวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง และแสดงบทบาทนำในการเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจซึ่งนำไปสู่การจ้างงาน สร้างอาชีพ การกระจายรายได้และการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องมากมายหลายร้อยสาขา เป็นการสร้างความมั่งคั่งให้กับประชาชน และประเทศชาติ และนำไปสู่ความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทย

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งในการช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่เน้นถึงความสำคัญของการ

ฟื้นฟู และอนุรักษ์สภาพแวดล้อม รวมทั้งอัตลักษณ์ วิถีชีวิตจารีตประเพณีที่แตกต่างกัน จุดมุ่งหมายให้คนในชุมชนรู้จักสำนึกท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีของตน และสามารถอธิบายให้กับนักท่องเที่ยวเข้าใจวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 25564) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เนื่องจากชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้ที่รับรู้ปัญหาและได้รับผลกระทบโดยตรงจากการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทุกขั้นตอนและให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว เพื่อก่อให้เกิดความรักความหวงแหน ความภาคภูมิใจ พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน เพราะเมื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวย่อมได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสะดวกรวดเร็วและไม่ขัดแย้งกัน อีกทั้งยังง่ายต่อชุมชนในการดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืนและเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และในที่สุดชุมชนท้องถิ่นจะมีส่วนในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน (ณัฐธินิชา หมื่นหนู, 25564)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำหน้าที่สองอย่าง อย่างแรกคือเป็นกลไกการจัดการการท่องเที่ยว นั่นคือเมื่อชุมชนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนเองได้สำเร็จ คนจากพื้นที่อื่น ๆ ก็จะเข้ามาศึกษาเพื่อนำไปปฏิบัติตามให้เห็นผล และอย่างที่สอง คือเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้สนใจและอยากเดินทางมาสัมผัสวิถีชีวิตที่เต็มไปด้วยเอกลักษณ์ ซึ่งหลายคนชอบคิดว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเรื่องของชาวบ้าน แต่อันที่จริงแล้วต้องอาศัยความร่วมมือของทุกคนในพื้นที่ จึงจะเรียกว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ต่างจากการท่องเที่ยวแบบอื่น คือเป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเรียนรู้และศึกษาการบริหารจัดการของชุมชน โดยมีกิจกรรมทำร่วมกันอย่างสนุกสนานและลึกซึ้ง “การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะสำเร็จได้อย่างยั่งยืนนั้นต้องประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้ประสาน และการมีส่วนร่วม” (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2564)

การท่องเที่ยวโดยชุมชนคือการท่องเที่ยวทางเลือกที่บริหารจัดการโดยชุมชนอย่างสร้างสรรค์ และมีมาตรฐานก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และคุณภาพชีวิตที่ดี การท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่ได้เกิดจากการตอบคำถามว่า ชุมชนจะได้ประโยชน์อย่างไรจากการท่องเที่ยว แต่เป็นการสร้างเจตจำนงว่าการท่องเที่ยวจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน อย่างสร้างสรรค์ได้อย่างไร ในแต่ละภาคส่วนล้วนสามารถมีส่วนช่วยสนับสนุนให้การท่องเที่ยว เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้ 1. ภาครัฐ ส่งเสริม ประสาน และสนับสนุน เพื่อเชื่อมโยงโอกาสและเสริมสร้างศักยภาพให้ชุมชนสามารถได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว 2. ผู้ประกอบการบริษัทท่องเที่ยว ส่งเสริมบริการท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดย ชุมชนท้องถิ่น และสรรหาตลาดนักท่องเที่ยว ที่เหมาะสมให้กับกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน 3. นักท่องเที่ยว อุทิศทุนบริการการท่องเที่ยว

ที่บริหารจัดการโดยชุมชนท้องถิ่น และทำความเข้าใจเพื่อให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ 4. สถาบันการศึกษา ให้ความรู้และแสวงหาองค์ความรู้ที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง 5. สื่อมวลชน ให้ข้อมูลเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้สาธารณชนมีความเข้าใจทางเลือกของการท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่นมากขึ้น เมื่อทุกภาคส่วนหลอมรวมหลายคนหลายความคิดให้ไปสู่จุดหมายเดียวกัน ก็จะทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเกิดความมั่นคงและยั่งยืน

จังหวัดภูเก็ตเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ตั้งอยู่ในภาคใต้ทางชายฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศในน่านน้ำทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย ได้ชื่อว่าเป็น “ไข่มุกแห่งอันดามัน” เมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก ในด้านความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ความสวยงามของทิวทัศน์ พรั่งพร้อมไปด้วยสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่หลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ จังหวัดภูเก็ตสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ปีละหลายแสนล้านบาท โดยในปี 2560 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตรวมจำนวนทั้งสิ้น 12,520,769 คน โดยจำแนกเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ 9,095,355 คน และชาวไทย 3,425,414 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต, 2564) การท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยแผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต 4 ปี พ.ศ.2564-2565 ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล ซึ่งเป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล คือ 1) มีผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล 2) นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจและ 3) มีการกระจายการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต จากแผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ตด้านการท่องเที่ยว การมีผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล มีการกระจายการพัฒนาการท่องเที่ยวแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ การทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจและมีโอกาสกลับมาเที่ยวอีกในอนาคต ซึ่งถือเป็นเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดภูเก็ต

ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ตั้งอยู่ที่ถนนกลาง มีเนื้อที่ 2.7 ตร.กม. มีอาคารเก่าเรียงรายจำนวน 210 ไร่ ประกอบด้วยถนนสายสั้น 10 สาย ได้แก่ 1. ถนนกลาง 2. ถนนพังงา 3. รัชฎา 4. ดิบุก 5. กระบี่ 6. เทพกษัตริย์ 7. ภูเก็ต 8. เยวราช 9. ถนนสตูล 10. ซอยรมณีย์ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ธุรกิจและรับราชการ อาคารส่วนใหญ่ในย่านเมืองเก่าเป็นสถาปัตยกรรมแบบคลาสสิกเรเนซองส์ และนีโอคลาสสิกของยุโรป หรือที่เรียกว่าชิโนโปรตุกีสกับศิลปะแบบจีน ผสมไทยซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากปีนังและสิงคโปร์ ถนนกลางเป็นถนนสายหลักในย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่มีความเก่าแก่ที่สุดสายหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ชุมชนเมืองเก่าภูเก็ตมีอัตราการเติบโตเพิ่มมากขึ้น ประชาชนส่วนหนึ่งในชุมชนพร้อมใจกันเปิดประตูบ้านต้อนรับ นักท่องเที่ยว บ้านบางหลังที่ถูกทิ้งร้าง เจ้าของบ้านก็กลับมาปิดฝุ่นบูรณะซ่อมแซมให้เกิดความสวยงามน่าชม มีการปล่อยให้เช่าอาคารทั้งหลัง หรือบริเวณส่วนหน้าของ

บ้านเพื่อการค้าขาย และมีการขายอาคารบ้านเรือน ให้แก่นักธุรกิจจากต่างถิ่นที่มาลงทุนในย่านเมืองเก่า ประชาชนทั้งในชุมชน และจากต่างถิ่นเริ่มมองเห็นช่องทางการได้มาของรายได้และการสร้างธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน

Cohen and Uphoff กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม เกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วม เสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

เนื่องด้วยประชาชนเป็นเจ้าของชุมชนและทรัพยากรในพื้นที่ อีกทั้งได้ใช้ประโยชน์พึงพิง ทรัพยากรในชุมชนทั้งในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการดำรงชีวิตประจำวัน ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวที่ย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต คือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าปัจจุบันผู้ที่เข้ามาประกอบ อาชีพและทำธุรกิจที่ย่านเมืองเก่ามากกว่าร้อยละ 50 เป็นคนจากต่างถิ่น บางคนไม่ใส่ใจในการปฏิบัติตาม กฎระเบียบของชุมชน มองหาแต่ผลประโยชน์ทางธุรกิจของตนเอง เช่น การไม่เคารพกฎจราจรเกี่ยวกับการจอด รถวันคู่-วันคี่ เพื่อขนถ่ายสินค้าไปยังร้านค้าของตนทำให้เกิด ปัญหารถติด นอกจากนี้การกระตุ้นโดยผู้นำชุมชน และภาครัฐให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการ จัดการการท่องเที่ยวยังมีน้อย และประชาชนยังขาดความรู้ในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวและการสื่อ ความหมายที่จะเป็นการเพิ่มมูลค่าในการมาเยือนแก่นักท่องเที่ยว (www.painaidii.go.th, สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2564)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเสนอแนะแนวทางการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของชุมชน หรือผู้มีส่วนได้เสียเสียในด้านการท่องเที่ยวโดยส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การท่องเที่ยวที่ย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ตได้รับการพัฒนา ในอนาคตต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวที่ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต เป็นอย่างไร

1.2.2 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามปัจจัยบุคคลที่แตกต่างกัน เป็นอย่างไร

1.2.3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวที่ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต เป็น อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1.3.3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

1.4 สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนในชุมชนที่ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางด้านการท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต แตกต่างกัน"

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ตามแนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 4 ประการ ของ Cohen and Uphoff (1980) สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น คือปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

2. ตัวแปรตาม คือการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ

2.2 ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ

2.3 ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์

2.4 ด้านการติดตาม และประเมินผล

1.5.2 **ขอบเขตด้านประชากร** ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประชาชนในชุมชนย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำนวนทั้งสิ้น 867 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต, 2564)

1.5.2.1 ผู้ประกอบการโรงแรมออนออน คือ คุณณัศรา ไตรสุวรรณ ผู้จัดการโรงแรมออนออน ในย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

1.5.2.2 ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐภาคที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต คือ คุณสมหมาย รักดำรงค์ ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยวเทศบาลภูเก็ต

1.5.3 **ขอบเขตด้านระยะเวลา** เป็นการศึกษาระหว่างเดือนธันวาคม 2564 - ธันวาคม 2565 รวมเป็นระยะเวลา 12 เดือน

1.5.4 **ขอบเขตด้านพื้นที่** สถานที่เก็บข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้คือ ชุมชนย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง กิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

1.6.2 ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนในหมู่บ้านที่มีการจัดองค์กรรวมกัน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อดำเนินในกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

1.6.3 ย่านเมืองเก่าภูเก็ต หมายถึง พื้นที่บริเวณภายใน และภายนอกของชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต และเมืองเก่าชาร์เตอร์แบงค์ ตั้งอยู่ในเทศบาลนครภูเก็ต ตำบลตลาดใหญ่ จังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วยถนนภูเก็ต ถนนเยาวราช ถนนพังงา ถนนรัชฎา ถนนกลาง

1.6.4 การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ

1.6.5 การเสนอความคิดเห็น เสนอ วางแผน ตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท่องเที่ยวเมืองเก่า ด้วยการพิจารณากำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชน วางแผน การตัดสินใจการดำเนินงาน บริหารการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

1.6.6 การปฏิบัติการ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท่องเที่ยวเมืองเก่า ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชน ตามแผนที่ชุมชนกำหนดไว้ เช่น การได้มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการของชุมชน

1.6.7 การแบ่งผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท่องเที่ยวเมืองเก่า การรับผลประโยชน์จากกิจกรรมท่องเที่ยว ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้น

1.6.8 การติดตามประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท่องเที่ยวเมืองเก่า ในการประเมินผลกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน วิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน

1.7 ประโยชน์ของงานวิจัย

1.7.1 ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

1.7.2 ทราบแนวทางในการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการเข้ามาจับบทบาทในการพัฒนาชุมชนย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ให้มีความชัดเจน ยั่งยืน และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน

1.7.3 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทราบถึงแนวทางการให้ความร่วมมือ แก้ไขปัญหาและเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ตต่อไป

1.7.4 นำผลการศึกษาวิจัยมาพัฒนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และเป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว ในพื้นที่อื่นที่คล้ายคลึงกันต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ บทความวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.2 การท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff
- 2.5 บริบทชุมชนบ้านเมืองเก่าภูเก็ต
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การศึกษาค้นคว้าเอกสารผลงานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีนักคิดนักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

2.1.1 วันทิกา หิรัญเทศ (2556) กล่าวว่า ความหมายของการท่องเที่ยวตามองค์การ ท่องเที่ยวแห่งโลก (World Tourism Organization: WTO) หมายถึง การเดินทาง (Travel) ที่มี เงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. การเดินทาง (Travel) หมายถึง การเดินทางที่ไม่ได้ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง โดยมีการวางแผนเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง และใช้ยานพาหนะไปเป็นระยะทางไกลหรือ ระยะทางไกลก็ได้

2. จุดหมายปลายทาง (Destination) หมายถึง มีจุดหมายปลายทางที่จะไปอยู่เป็นการชั่วคราว แล้วต้องเดินทางกลับที่อยู่เดิมหรือภูมิลำเนาเดิมโดยเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางไปเยือนและ ใช้ช่วงเวลาหนึ่งอยู่ ณ ที่นั้น ซึ่ง ณ ที่นั้นมีสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่เพียงพอสำหรับสนอง ความต้องการและความพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

3. ความมุ่งหมาย (Purpose) หมายถึง มีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเดินทาง ใดก็ได้ ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้โดยมีความมุ่งหมายในการเดินทางมากกว่าหนึ่งอย่างก็ได้

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2560) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียด แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่า การเดินทางนั้น เป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง

ราณี อิศัยกุล (2557) กล่าวว่า กิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ เพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่มิใช่เพื่อเป็นการหารายได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดปรากฏการณ์ และความสัมพันธ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ภาครัฐบาลที่วางแผนและจัดการท่องเที่ยวและชุมชนหรือเจ้าของถิ่นในพื้นที่ท่องเที่ยว

ปรีชา แดงโรจน์ (2544) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งกระทำ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงาน ประจำ โดยปกติจะเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่

สมชาติ อู่อัน (2552) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่าการท่องเที่ยว หมายถึง การเคลื่อนย้ายของบุคคลจากแห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งรวมไปถึงการเดินทางภายในประเทศ และการเดินทางระหว่างประเทศ นอกจากนี้การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการศึกษา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมญาติพี่น้องก็นับเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น โดยในหลักเกณฑ์ความหมายกำหนดได้โดยเงื่อนไข 3 ประการ ดังนี้

1. เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จึงสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสถานที่ซึ่งเป็นที่พักอาศัยอยู่ประจำไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว และเดินทางกลับยังที่พักอาศัยเดิม โดยการเดินทางนั้นมิใช่เพื่อการประกอบอาชีพโดยตรง แม้ว่ารูปแบบการท่องเที่ยวบางประเภทจะมีเรื่องของอาชีพหรือธุรกิจการงานเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง และการเดินทางไม่ว่าจะด้วยวัตถุประสงค์ใดนั้น จะต้องก่อให้เกิดความสุข ความเพลิดเพลิน ความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ อีกด้วย

2.1.1.1 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

1) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา อรรถาธิบายว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ด้านการขนส่ง ที่พัก อาหาร และธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งผลผลิตหลักที่นักท่องเที่ยวซื้อโดยตรงคือบริการ กับที่เกี่ยวข้องทางอ้อม ได้แก่ การผลิตสินค้า เป็นต้น รวมเป็นการซื้อสินค้าและบริการ และสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยว

ต่างประเทศ ถือเป็นการส่งสินค้าออก อุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศที่สำคัญ ทั้งการลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นอกจากผลประโยชน์จะตกอยู่ภายในประเทศ ยังช่วยสร้างงานอาชีพ เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ ขณะที่ด้านสังคม การท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนที่ช่วยลดความตึงเครียด พร้อมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้มาเยือนและเจ้าของท้องถิ่น สรุบบทบาทการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนี้ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศที่มีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงิน เช่น พ.ศ.2545 การท่องเที่ยวทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ 558,821 ล้านบาท ขณะที่รายจ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยเป็นเงินประมาณ 235,337 ล้านบาท ส่วนที่เกินดุลจึงมีส่วนช่วยแก้ไขการขาดดุลในด้านอื่นเป็นอย่างมากและรายได้นั้นยังกระจายไปสู่ประชากรอย่างกว้างขวาง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างสูงที่สุด ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย ไม่มีขีดจำกัดในการผลิต เนื่องจากผลผลิตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เสนอขายให้แก่นักท่องเที่ยวคือความสวยงามของธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ผันแปรหรือขึ้นอยู่กับสภาพฝนฟ้าอากาศ เมื่อการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญ สร้างสรรค์ความเจริญ จึงมีการสนับสนุนการฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ที่เป็นสื่อในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เจ้าของท้องถิ่นก็จะตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางศิลปวัฒนธรรม และช่วยกันฟื้นฟูและอนุรักษ์ไว้ นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมด้านความปลอดภัย ความมั่นคงให้แก่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น การจัดตั้งกองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว ช่วยเสริมสร้างสันติภาพสัมพันธ์ไมตรี เป็นหนทางที่มนุษย์ต่างสังคมได้พบปะ ทำความรู้จัก และเข้าใจกัน ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจดี ต่อกันระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน เกิดการพัฒนาาระบบสาธารณสุขโรค ลดปัญหาการอพยพเข้าสู่เมืองหลวงด้วยการมีอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้ดีตามแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น การค้นคว้าแหล่งท่องเที่ยวทำให้มีโลกทัศน์กว้างขวาง เป็นประโยชน์ทางการศึกษา กระตุ้นการคิดค้นนำทรัพยากรส่วนเกินมาผลิตให้เกิดรายได้เพิ่มพูน และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของสินค้านั้น ๆ ช่วยให้เกิดความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่น เป็นผลให้เกิดการอนุรักษ์ (ชาติ ประชาชื่น, 2553)

(http://news.sanook.com/education/education_296632.php)

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2553) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนี้

ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ คือ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศ ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ เกิดการกระตุ้นการผลิตสร้างอาชีพและการจ้างงานก่อให้เกิดการกระจายรายได้ เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่น

2.2 การท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ตถือว่าเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ในทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย และถือเป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ สามารถเดินทาง โดยรถยนต์เพียงเส้นทางเดียวคือผ่านทางจังหวัดพังงา โดยข้ามสะพานสารสินและ สะพานคู่ขนาน คือ สะพานท้าวเทพกระษัตรีและ สะพานท้าวศรีสุนทร โดยภูเก็ตได้ ชื่อว่าเป็น “ไข่มุกแห่งอันดามัน” กล่าวคือ เป็นจังหวัดที่มีความสวยงาม หาดทรายขาวสะอาดตัดกับน้ำทะเลอย่างชัดเจน และขณะเดียวกันภูเก็ตถือว่าเป็นเมืองที่มีวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่น โดยเฉพาะสถาปัตยกรรม ไซโน-ยูโรเปียน และได้ชื่อว่าเป็นเมือง East Meet West ที่ที่ซึ่งตะวันออกพบตะวันตก นั่นคือภูเก็ตมีลักษณะของความทันสมัย และเป็นเมืองนานาชาติที่ในขณะเดียวกันก็ดำรงศิลปะและวัฒนธรรมเป็นของตนเองได้อย่างเด่นชัด จึงทำให้จังหวัดภูเก็ตเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมและต้องการเดินทางไปพักผ่อนหรือท่องเที่ยว จากความหลากหลายทางด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมทางทะเล และ รวมถึง วัฒนธรรม เช่น ภาษา ส่งผลให้จังหวัดภูเก็ตมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทาง มาท่องเที่ยวสูงที่สุดใน จังหวัดชายทะเล ในปี 2558 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตรวมจำนวนทั้งสิ้น 12,520,769 คน โดยจำแนกเป็นท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 9,095,355 คน และชาวไทย 3,425,414 คน (สำนักงาน สถิติจังหวัดภูเก็ต, 2558) การท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชน โดยแผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต 4 ปี พ.ศ.2561-2565 ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล ซึ่งเป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล คือ 1) มีผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล 2) นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจและ 3) มีการกระจายการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต จากแผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ตด้านการ ท่องเที่ยว การมีผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล มีการกระจายการพัฒนาการท่องเที่ยวแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ การทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจและมีโอกาสกลับมาเที่ยวอีก ในอนาคต ซึ่งถือเป็นเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดภูเก็ต

2.2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ปีน บุตรี (2561) ได้กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงในระดับโลก มีแหล่ง ท่องเที่ยวและกิจกรรมการ ท่องเที่ยวมากมายหลายประเภท ทั้งบนเกาะภูเก็ตซึ่งมีจุดขายหลัก คือ ชายหาดและกิจกรรมการ ท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมบันเทิง นันทนาการและกีฬาทางน้ำและการเชื่อมโยงการ ท่องเที่ยวกับเกาะบริวารโดยรอบและเกาะในจังหวัดใกล้เคียง สามารถจำแนก แหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แบ่งเป็น

1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด จังหวัดภูเก็ตมีชายหาดอยู่หลายแห่งซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมากในแต่ละปี ส่วนใหญ่อยู่ทางฝั่งตะวันตกของเกาะ ชายหาดที่สำคัญ ได้แก่

- หาดป่าตอง หาดกะตะ หาดกะรน เป็นหาดทรายขาว มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คึกคักตลอดทั้งวันทั้งกิจกรรมชายหาด กิจกรรมกีฬาทางน้ำกิจกรรมบันเทิงและนันทนาการรูปแบบต่าง ๆ

- หาดสุรินทร์ หาดกมลา หากกะหลิม หาดในหาน หาดราไวย์เป็นชายหาดทรายที่ไม่ยาวนัก มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คึกคักน้อยกว่า 3 หาดแรก

- ชายหาดอ่าวบางเทา หาดลาหยัน เป็นชายหาดที่เงียบสงบและเป็นที่ตั้งของโรงแรมที่พักและบ้านพักตากอากาศรองรับกลุ่มผู้มีรายได้สูง

- ชายหาดที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ได้แก่ หาดทรายแก้ว หาดไม้ขาว และหาดในยาง

- หาดในทอน เป็นชายหาดที่ค่อนข้างเงียบสงบ ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงกุมภาพันธ์ จะมีเต่าทะเลขึ้นมาวางไข่ เริ่มมีการก่อสร้างโรงแรมที่พักและบ้านพักตากอากาศรองรับกลุ่มผู้มีรายได้สูง

- อ่าวต่าง ๆ ทางฝั่งตะวันออก มีทิวทัศน์ที่สวยงามแต่ไม่เหมาะในการลงเล่นน้ำ จึงเป็นที่ตั้งของท่าเรือไปเกาะต่าง ๆ และมาริน่า ได้แก่ อ่าวปอ อ่าวสะพาน อ่าวภูเก็ต อ่าวมะขาม และอ่าวฉลอง

2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ สถานีพัฒนาการส่งเสริมอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทว มีสิ่งที่น่าสนใจได้แก่ น้ำตกโตนไทร น้ำตกบางแป และต้นปาล์มหลังขาว ศูนย์ศึกษาธรรมชาติทำฉัตร ไชย มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน ระยะทาง 800 เมตร ตั้งอยู่ในอำเภอถลาง

3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ จังหวัดภูเก็ตมีเกาะบริวารทั้งหมด 32 เกาะ ส่วนใหญ่อยู่ทางตะวันออกและทาง ตอนใต้ของเกาะภูเก็ต เกาะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่

- เกาะราชาใหญ่ เกาะราชาน้อย เกาะเฮ เกาะโหลน เกาะบอน เกาะแก้ว เกาะไม้ท่อน ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของเกาะภูเก็ต เหมาะสำหรับการพักผ่อนชายหาด ดำน้ำดูปะการัง (เกาะเฮ เกาะไม้ท่อน) ตกปลา (เกาะราชาน้อย) และพักผ่อน บนเกาะมีรอยพระพุทธรูปบาทจำลองตั้งอยู่ด้วย เกาะที่มี ที่พักให้บริการบนเกาะ ได้แก่ เกาะราชาใหญ่ เกาะเฮ เกาะโหลน เกาะไม้ท่อน (รีสอร์ทส่วนตัว)

- เกาะตะเกายใหญ่ ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะภูเก็ตบริเวณอ่าวภูเก็ต มีสิ่งที่น่าสนใจ คือ นกเงือก และมีที่พักแรมบริการบนเกาะ

- เกาะนาคาน้อย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของเกาะภูเก็ตใกล้กับอ่าวปอมีฟาร์มหอย มุก และการสาธิตการเลี้ยงหอยมุกให้นักท่องเที่ยวชม มีร้านอาหารทะเลบริการ แต่ไม่มีที่พักแรม

เกาะเซ

เกาะตะเกายใหญ่

เกาะนาคาน้อย

ภาพที่ 2.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

- เกาะแรดและเกาะนาคาใหญ่ ปัจจุบันกำลังดำเนินการก่อสร้างรีสอร์ททูลุหราชของเอกชนรองรับกลุ่มผู้มีรายได้สูง

4) แหล่งท่องเที่ยวประเภทจุดชมทิวทัศน์ ได้แก่ จุดชมทิวทัศน์แหลมพรหมเทพ แหลมกา แหลมพันวา หาดกะตะ-กะรน เขารัง เขาขาด

แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์

ซึ่งกระจายอยู่บนเกาะภูเก็ตตอนในของ เกาะโดยแบ่งตามเขตอำเภอ ดังนี้

1) ในอำเภอเมืองภูเก็ต ที่สำคัญได้แก่ ตัวเมืองภูเก็ต (มีวิถีชีวิตที่น่าสนใจและอาคารศิลปะแบบชิโนโปรตุกีสอยู่หลายแห่ง) เช่น พิพิธภัณฑสถานภูเก็ตไทยหัว ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต ที่ทำการไปรษณีย์ โทรเลขหลังเก่า บ้านชินประชา วัดมงคลนิมิตร (วัดกลาง) พระอารามหลวง วัดไชยธาราราม (วัดฉลอง) วัดสี่สีสุการาม (วัดใหม่หลวงปู่สุภา) วัดพระใหญ่ (พระพุทธมิ่งมงคลเอกนาคคีรี) ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ย ศาล เจ้าบางเหนียว ศาลเจ้าปู่จ้อ ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชบาบ๋าภูเก็ต และศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัด ภูเก็ต

2) ในอำเภอกลาง ได้แก่ อนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร วัดพระนางสร้าง เมืองกลางบ้านพอน เมืองกลางบ้านดอน บ้านพระยาวิชิตสงคราม (เมืองกลางเก่า) วัดพระทอง วัดเทพกระษัตรี วัดเขนิน วัดม่วงโกมารภัจจ์อนุสรณ์สถานเมืองกลาง บ้านท้าวเทพกระษัตรี หลักเมืองกลาง หลักเมืองกลางท่าเรือ หลักเมืองกลางเมืองใหม่ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกลาง

3) ในอำเภอกะทู้ ได้แก่พิพิธภัณฑสถานเหมืองแร่ภูเก็ต อนุสรณ์สถานจิตจักรวาล และศาลเจ้ากะทู้

2.2.1.1 แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

ในจังหวัดภูเก็ตมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ มนุษย์สร้างขึ้นทั้งใน รูปของสถาบันบันเทิง การแสดงโชว์ต่าง ๆ สวนสาธารณะลักษณะพิเศษ พิพิธภัณฑสถาน และสวนสนุกเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกระจายกันอยู่ทั่วไปตามชายหาดที่สำคัญ และทางตอนในของเกาะ เช่น ภูเก็ตแฟนตาซี ไซม่อนคาบาเร่ย์ ในอำเภอกะทู้ ฟาร์มจระเข้และสวนเสือภูเก็ต สวนผีเสื้อและอควาเรียมภูเก็ต พิพิธภัณฑสถานเปลือกหอย ไดโนปาร์ค สวนสัตว์ภูเก็ต สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ หมู่บ้านไทยและสวน

กล้วยไม้ภูเก็ต ในอำเภอเมือง และมีสวนสาธารณะที่เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในจังหวัดและนักท่องเที่ยวที่สะพานหินและเขารัง

ภาพที่ 2.2 แหล่งท่องเที่ยวมนุษย์สร้างขึ้น

1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมและความสนใจพิเศษ

มีหลายประเภทที่เป็นจุดขาย ทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬา เช่น สนามกอล์ฟ สนามขี่ม้า แหล่งตกปลา เคเบิลสกีแหล่งดำน้ำบริเวณใกล้เคียงมีทั้งกิจกรรมดำน้ำตื้นและดำน้ำลึก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ สปาที่ให้บริการตามโรงแรมที่พักระดับ 4-5 ดาว ศูนย์บริการทางการแพทย์ เป็นต้น

ภาพที่ 2.3 ประเภทกิจกรรมและความสนใจพิเศษ

แหล่งซื้อสินค้า ได้แก่ ร้านค้าขายของที่ระลึกทั่วไป ร้านค้าตามชายหาดที่เป็นที่นิยม เช่น หาดป่าตอง หาดกะตะ หาดกะรน สินค้าพื้นเมืองที่เป็นที่รู้จักกันดี เช่น น้ำพริกกุ้งเสียบ แกงไตปลา ผ้าบาติก เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ขนมเต้าส้อ เครื่องประดับจากไข่มุก นอกจากนี้ยังมีแหล่งซื้อสินค้าแบรนด์เนมในลักษณะของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ เช่น ห้างสรรพสินค้าจังซีลอน ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเฟสติวัล และภูเก็ตเอาท์เลท

แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวตามพื้นที่จังหวัดภูเก็ต สามารถแบ่งกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวตามพื้นที่ได้ ดังนี้

- พื้นที่ชายหาดรองรับกิจกรรมบันเทิงและนันทนาการเต็มรูปแบบ ได้แก่ บริเวณหาดป่าตองซึ่งมีกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ หลากหลายรูปแบบทั้งกิจกรรมกีฬาทางบกและทางน้ำ กิจกรรมบันเทิงและนันทนาการ โดยเฉพาะสถานบันเทิงยามค่ำคึกคัก และร้านค้าต่าง ๆ รองรับตลาดต่างชาติที่พักรีสอร์ทเป็นหลัก

- พื้นที่ชายหาดรองรับกิจกรรมบันเทิงและนันทนาการ ได้แก่ ชายหาดฝั่งตะวันตกของเกาะภูเก็ตในเขตอำเภอกะทู้และอำเภอเมือง ซึ่งเน้นกิจกรรมการพักผ่อนชายหาดและมีกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นตัวเสริม มีที่พักแรมบริการ มีความคึกคักแตกต่างกันไปในแต่ละหาด ได้แก่ หาดสุรินทร์ หาดกมลา หาดกะรน หาดกะตะ หาดในหาน หาดราไวย์

- พื้นที่ชายหาดแบบเงียบสงบและเป็นส่วนตัว ได้แก่ ชายหาดฝั่งตะวันตกทางตอนเหนือของเกาะในเขตอำเภอถลาง ซึ่งมีพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ได้แก่ หาดทรายแก้ว หาดไม้ขาว หาดในยาง หาดในทอน หาดลายันและหาดบางเทา เป็นที่ตั้งของโรงแรมที่พัก และบ้านพักตากอากาศรองรับกลุ่มผู้มีรายได้สูงเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมการพักผ่อนชายหาดและกิจกรรมกีฬาและนันทนาการต่าง ๆ ซึ่งมีให้บริการครบครันในโรงแรม

- พื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ พื้นที่ในเขตสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทววนอุทยานน้ำตกโดนไพร อุทยานแห่งชาติสิรินาถ พื้นที่ป่าชายเลนอ่าวภูเก็ต(2.5) พื้นที่ท่องเที่ยวในตัวเมืองภูเก็ต ได้แก่ บริเวณย่านตัวเมืองเก่าซึ่งเป็นการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตของผู้คนวัฒนธรรมประเพณีและสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ คือ อาคารเก่าแก่สไตล์ชิโนโปรตุกีสบริเวณถนนถลาง ถนนดีบุก ถนนพังงา ถนนกระบี่ ถนนเยาวราช

- พื้นที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ได้แก่ บริเวณตัวอำเภอถลาง ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดพระนางสร้าง วัดพระทอง บริเวณอนุสาวรีย์วีรสตรีซึ่งมีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติถลางอยู่ใกล้เคียง และวัดฉลองในเขตอำเภอเมืองภูเก็ต

- จุดชมทิวทัศน์ ได้แก่ แหลมพรหมเทพ จุดชมทิวทัศน์หาดกะตะ-กะรน เขารัง แหลมพันวาเขาขาด

- พื้นที่ท่าเรือเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเกาะที่อยู่โดยรอบ ได้แก่ บริเวณอ่าวปอ อ่าวบางโรง อ่าวสะพาน อ่าวภูเก็ต อ่าวมะขาม อ่าวฉลอง เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเกาะบริวารของเกาะภูเก็ตและเกาะที่อยู่ในเขตจังหวัดพังงาและกระบี่ เช่น เกาะยาวใหญ่ เกาะยาวน้อย หมู่เกาะในอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา หมู่เกาะสุรินทร์ หมู่เกาะสิมิลัน หมู่เกาะลันตาหมู่เกาะพีพี หมู่เกาะห้อง เกาะปอดะ รูปแบบกิจกรรมเป็นการเดินทางไปพักผ่อนชายหาดดำน้ำ ชมวิถีชีวิต โดยอาจเป็นการท่องเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับหรือพักรีสอร์ทบนเกาะซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือโดยสาร เรือสำราญ เรือหางยาว

ประเพณี/วัฒนธรรม/เทศกาล ในอดีตเจ้าถิ่นเดิม ได้แก่ เงาะซาไก (ชาวเล หรือ ชาวไทยใหม่) ต่อมา มีชาว อินเดีย ชาวไทย และชาวจีน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นฮกเกี้ยนอพยพเข้ามา สำหรับชาวไทย

ได้มีการอพยพเข้ามา อาศัยมากขึ้น ทำให้สามารถยึดครองภูเก็ได้มากกว่าชาติอื่น และในที่สุดชาวไทยที่อาศัยอยู่ก็ได้นำเอา วัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ มาปรับปรุงและดัดแปลง จนกระทั่งกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาวภูเก็ตสืบเนื่อง มาจนถึงปัจจุบัน

1) ประเพณีที่ปฏิบัติประจำทุกปีของจังหวัดภูเก็ต

ประเพณีตรุษจีน: เป็นการเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่ของคนไทยเชื้อสายจีน วันตรุษจีน ตรงกับวันแรกของเดือน 1 ของจีน หรือ เดือน 2 เดือน 3 ทางจันทรคติ มีพิธีกรรมทั้งหมด 3 วัน โดย

- วันแรก คือ วันที่ 29 เดือน 12 ของจีน มีการเตรียมอาหาร และของไหว้ต่าง ๆ ไว้สำหรับวันรุ่งขึ้น

- วันที่สอง คือ วันที่ 30 เดือน 12 ของจีน มีการไหว้ 2 ช่วง คือ ช่วงเช้า จะมีการ ไหว้เทพเจ้า และช่วงบ่ายจะมีการไหว้บรรพบุรุษ เมื่อเสร็จพิธีไหว้ จะมีการรับประทานอาหารร่วมกัน ในครอบครัว และมีการแจก “อั่งเปา” (แต๊ะเอีย) ให้แก่เด็ก ๆ

- วันที่สาม คือ วันที่ 1 เดือน 1 ของจีน ชาวจีนจะแต่งกายด้วยชุดใหม่เพื่อเป็นสิริมงคลไปไหว้พระที่ศาลเจ้า และถือว่าเป็นวันที่ยาวาจะไปเยี่ยมญาติในท้องถิ่นอื่น ซึ่งในวันนี้จะไม่มี การทำงานแต่อย่างใด จะไม่มีการพูดคำหยาบ หรือดูด่าว่ากล่าวกัน

ประเพณีไหว้เทวดา เป็นการไหว้ต้อนรับ และขอบคุณเทวดาที่ช่วยพิทักษ์รักษา มนุษย์ การไหว้จะเริ่มหลังเที่ยงคืนของวันที่ 8 เดือน 1 ของจีนไปแล้ว หรือช่วงเวลาเริ่มต้นของ วันที่ 9 เดือน 1 ของไหว้ที่สำคัญ คือ ต้นอ้อย 2 ต้น และของคาวหวานต่าง ๆ

ประเพณีสารทจีน เป็นเดือนที่ชาวจีนถือว่าயามบาลมีการปล่อยภูตผี หรือวิญญาณต่าง ๆ ให้ออก มารับส่วนบุญประจำปี มีการไหว้บรรพบุรุษของแต่ละครอบครัว ในวันที่ 15 เดือน 7 จีน มีการ “ไปบ๊ว” หรือจัดตกแต่งเครื่องเช่นไหว้ภูตผีและวิญญาณ ด้วยการทำขนม และแกะสลักผลไม้เป็น และของไหว้ที่สำคัญคือ “อั่งกู่” หรือ ขนมเต่าสีแดง ทำจากแป้งข้าวเหนียว มีไส้ถั่วเหลือง กวน หรือ ทำจากแป้งสาลีไม่มีไส้ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอายุยืนนาน และมีการไหว้ ณ สถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

- ในวันที่ 17 ค่ำ เดือน 6 ของจีน ณ ศาลเจ้าบ้านกะทู้

- ในวันที่ 13 ค่ำ เดือน 7 ของจีน ณ บริเวณบ้านตลาดใหญ่

- ในวันที่ 16 ค่ำ เดือน 7 ของจีน ณ ศาลเจ้าบ้านตลาดเหนือ

- ในวันที่ 17-18 ค่ำ เดือน 7 ของจีน ณ ตลาดสดเทศบาล

- ในวันที่ 21 ค่ำ เดือน 7 ของจีน ณ บ้านอ่าวเก (ถนนตะกั่วป่า)

- ในวันที่ 19-30 ค่ำ เดือน 7 ของจีน ณ ศาลเจ้าพ่อดอก้อง (บ้านบางเหนียว)

ประเพณีไหว้พระจันทร์ คือการไหว้เทพเจ้าด้วยขนมไหว้พระจันทร์ (ตงซิวเปี้ย) และขนมโก๋ ในวันที่ 15 ค่ำ เดือน 8 ของจีน

ประเพณีถือศีลกินผัก เป็นการถือศีลชำระจิตใจ และงดเว้นการบริโภคเนื้อสัตว์ทุกชนิด มีระยะเวลา 9 วัน เริ่มตั้งแต่ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 9 จนกระทั่งถึง ขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 ของทุกปี ซึ่งอยู่ในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม เป็นงานประเพณีซึ่งชาวจีนที่เข้ามาอาศัยในภูเก็ต ยึดถือปฏิบัติมา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2368 จนถึงทุกวันนี้ จะมีพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีอัญเชิญพระ พิธีลุยไฟ พิธีสะเดาะเคราะห์ พิธีส่งพระ เป็นต้น งานเทศกาลนี้นับเป็นงานที่ได้รับความสนใจ และเลื่อมใสศรัทธาทั้งจากชาวไทย และชาวต่างประเทศมากที่สุดงานหนึ่ง

ประเพณีลอยเรือชาวเล จัดขึ้นในเดือน 6 และเดือน 11 แต่มีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มชาวเลที่หาดราไวย์และบ้านสะพาน จะมีการลอยเรือในวันขึ้น 13 ค่ำ กลุ่มชาวเลที่เกาะสิเหร่จะมีพิธีลอยเรือ ในวันขึ้น 14 ค่ำ และกลุ่มชาวเลที่แหลมหลา (ทางตอนเหนือของเกาะภูเก็ต) จะมีพิธีลอยเรือ ในวันขึ้น 15 ค่ำ ซึ่งประเพณีลอยเรือถือเป็นพิธีสะเดาะเคราะห์ของชาวเล คล้ายกับพิธีลอยกระทงของชาวไทย มีการสร้างเรือจากไม้ระกำ ตัดผมตัดเล็บ และทำตุ๊กตาไม้แทนคนใส่ลงไปในเรือแล้วนำไปลอย เพื่อนำเอาความทุกข์โศกเคราะห์ร้ายต่าง ๆ ออกไปกับทะเล แล้วมีการรำ หรือที่เรียกว่ารำรองเง็งรอบเรือ

ประเพณีสารทไทย (เดือนสิบ) ตรงกับแรม 8 ค่ำ เดือน 10 และแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ซึ่งแต่ละวัดจะกำหนดเพียง 1 วัน แตกต่างออกไป ทั้งนี้ ประเพณีสารทไทย เกิดจากความ เชื่อว่า ยมบาลมีการปล่อยภูตผี และวิญญาณต่าง ๆ ให้ออกมารับเอาส่วนบุญ จึงมีการนำของคาว หวานต่าง ๆ มาทำบุญและให้ทานกันที่วัด สำหรับขนมที่สำคัญในพิธี คือ ขนมลา ขนมเทียน ขนม ท่อนใต้ ขนมต้ม

เทศกาลอาหารทะเลภูเก็ตและมหกรรมฝีมือการบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดขึ้นประมาณเดือนสิงหาคมของทุกปี มีวัตถุประสงค์ที่จะเผยแพร่อาหารทะเล ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดภูเก็ต ชักชวนให้นักท่องเที่ยว เดินทางมาท่องเที่ยวภูเก็ตในฤดูฝน กิจกรรมของงาน มีการประกวดขบวนแห่ทรัพยากรท่องเที่ยวทางทะเล การออกร้านจำหน่ายอาหารทะเล การสาธิต อาหารประจำภาค การแสดงศิลปวัฒนธรรมของภาคต่าง ๆ

จากเนื้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า จังหวัดภูเก็ตถือว่าเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ที่มีความสวยงาม หาดทรายขาวสะอาดตัดกับน้ำทะเลอย่างชัดเจน และขณะเดียวกันภูเก็ตถือได้ว่าเป็นเมือง ที่มีวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่น นั่นคือภูเก็ตที่มีเอกลักษณ์ความทันสมัย และเป็นนานาชาติที่ในขณะเดียวกันก็ดำรงศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเองได้อย่างเด่นชัด จงทำให้จังหวัดภูเก็ตเป็นสถานที่ที่มีนักท่องเที่ยวนิยมและต้องการเดินทางไปพักผ่อนหรือท่องเที่ยว จากความหลากหลายทางด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมทางทะเล เทศกาลต่าง ๆ และรวมถึงวัฒนธรรมและประเพณี

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เน้นการพึ่งพาตนเองของชุมชนเป็นหลัก ไม่ได้เน้นที่ตัวเศรษฐกิจ เพราะจะทำให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ก่อให้เกิดความแตกแยกกันในชุมชน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้คนในชุมชนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ความหวงแหน รู้จักคุณค่าของเอกลักษณ์ วัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมต่างๆที่ตนมีอยู่ เพราะสิ่งเหล่านั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และทำให้ชุมชนมีเสน่ห์ทำให้คนในชุมชนมีความต้องการที่จะ นำเสนอความภาคภูมิใจในสิ่งต่าง ๆ ไปยังคนภายนอกและถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) หมายถึง การท่องเที่ยวที่ชุมชนมีการดำเนินการ เองนับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการและการติดตามผล เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รักษาสภาพแวดล้อม ตลอดจนการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในชุมชน และเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ดร.ชนิ เอ็มพันธ์, 2550 ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดย ชุมชนมีหลักประการที่สำคัญ ดังนี้

- 1) การท่องเที่ยวต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและทรัพยากรการท่องเที่ยว ในทั้งบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่ใกล้เคียง
- 2) การท่องเที่ยวต้องมีความยั่งยืน ทั้งทรัพยากรธรรมชาติและ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายในสถานที่ท่องเที่ยว
- 3) ประชาชนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมอย่างจริงจังตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำงานและร่วม ประเมินผล ติดตาม
- 4) การท่องเที่ยวนำรายได้หรือประโยชน์อื่นๆมาสู่ชุมชนและเกิดการกระจายรายได้ ดังกล่าว อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันมากที่สุด
- 5) การท่องเที่ยวให้ประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ทั้งยังก่อให้เกิดจิตสำนึกในการท่องเที่ยวที่ดี และทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจในชุมชนท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนท้องถิ่น ดูแลจัดการ

พร้อมกันนี้การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยว และผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการตั้งแต่คิดวางแผนดำเนิน การตัดสินใจ ดำเนินการต่าง ๆ การประเมินผลโครงการและการรับผลประโยชน์ โดยคำนึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ ชุมชนแต่ละแห่งล้วนมีศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชุมชนนั้นมีอยู่ บางชุมชนมีทรัพยากรการท่องเที่ยว ทางธรรมชาติอันได้แก่ น้ำตก ลำเนาไพร รวมทั้งสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่หลากหลายชนิด บาง

ชุมชนมีความโดดเด่นในด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อัน ได้แก่ วัดวาอารามและ โบราณสถานทางพุทธศาสนา หรือมีประวัติศาสตร์ทางท้องถิ่นที่น่าสนใจ รวมทั้งมีร่องรอยทางด้าน โบราณคดีปรากฏให้เห็น ขณะที่บางชุมชนมีข้อเด่นด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีหลากหลาย กลุ่มชาติพันธุ์ มีวิถี ชีวิตความเป็นอยู่และวิถีการผลิตที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวสามารถ นำมาแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้เป็นอย่างดี (พลอยศรี โปราณานนท์, 2544)

นอกจากนี้เพื่อเป็นการยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในมิติของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้คนภายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการทรัพยากร เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และ วัฒนธรรม อย่างสมดุลมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยว การจัดการรายได้ และการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว ผู้คนทุกกลุ่มในชุมชนอย่างเป็นธรรม ใน การเตรียมความพร้อมของชุมชน ชาวบ้านได้มีการประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดี และข้อเสียของ การท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบในด้านบวกและด้านลบ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้รับความรู้ถึงปัญหา ร่วมกัน และช่วยกันหาวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อปรับแนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวให้ เหมาะสมอันจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดผลกระทบทั้งในด้านบวก และลบน้อย ที่สุดและเป็นการส่งเสริมให้ประชากรในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อีก ทั้งยังรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประชากรแต่ละชุมชนสามารถ ตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวด้วยการใช้ทรัพยากรที่ชุมชนมี อยู่อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน อันเป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่สำคัญ ชาวบ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันคิด ตัดสินใจ วางแผน และดำเนินการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งส่งเสริมการ รักษาศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และการรื้อฟื้นภูมิปัญญา ท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในด้านวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2547)

จากแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มองชุมชนเป็นศูนย์กลางหรือฐานเพื่อกำหนดทิศทาง แผนงาน แผนปฏิบัติการของตนเองโดยดำเนินการพร้อมกันทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมนั้น จึงทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนา แบบองค์รวมและเกี่ยวกับกลุ่มคนต่าง ๆ มากมาย เมื่อมองในบริบทของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวจึงควรมีหลักการร่วมกัน ดังนี้

1. การท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนได้มีการ พินิจพิจารณาถึงสภาพปัญหา ผลกระทบการท่องเที่ยวอย่างรอบด้านแล้ว ชุมชนร่วมตัดสินใจลงมติที่จะ ดำเนินการตามแนวทางที่ชุมชนเห็นสมควร

2. สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมทั้งการคิดร่วม วางแผนร่วม ทำกิจกรรมร่วม ติดตาม ประเมินผลร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันและรับประโยชน์ร่วมกัน

3. ชุมชนต้องการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชมรม เป็นองค์กร หรือจะเป็นองค์กรชุมชนเดิมที่มีอยู่แล้วเช่นกัน องค์กรการบริหารส่วนตำบล (อบต.) ก็ได้ เพื่อกลไกที่ทำหน้าที่แทนสมาชิกทั้งหมดในระดับหนึ่ง และดำเนินการด้านการกำหนดทิศทาง นโยบายการบริหาร การจัดการ การประสานงาน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสมาชิกในชุมชนที่เห็นร่วมกัน

4. รูปแบบ เนื้อหา กิจกรรม ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องคำนึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกัน มีความเป็นธรรม และให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์และลดผลกระทบในเชิงลบ

5. มีกฎ กติกาที่เห็นร่วมจากชุมชน สำหรับการจัดการท่องเที่ยวที่ชัดเจน และสามารถกำกับดูแลให้เป็นไปตามกติกาที่วางไว้

6. ชุมชนที่จัดการท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชน ชาวบ้านทั่วไปและนักท่องเที่ยว ควรมีกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกันและกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ถูกต้องเหมาะสม และมีความชัดเจน

7. การท่องเที่ยวโดยชุมชน จะต้องมีมาตรฐานที่มาจากข้อตกลงร่วมภายในชุมชนด้วย เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย การกระจายรายได้ที่เป็นธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาร่วมกันถึงขีดความสามารถในการรองรับ

8. รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว มีส่วนไปสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและรักษาสิ่งแวดล้อม

9. การท่องเที่ยวจะไม่ใช่อำชีพหลักของชุมชน และชุมชนต้องดำรงอาชีพหลักของตนเองไว้ได้ ทั้งนี้หากอาชีพของชุมชนเปลี่ยนเป็นการจัดการท่องเที่ยว จะเป็นการทำลายชีวิตและจิตวิญญาณดั้งเดิมของชุมชนอย่างชัดเจน

10. องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งพอที่จะจัดการกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ และพร้อมจะหยุดเมื่อเกินความสามารถในการจัดการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้หากมองในแง่ความพร้อมของชุมชนและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในมิติของชุมชนแล้ว การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะเป็นไปได้ด้วยดีนั้นยังต้องพิจารณาจากมิตินอกชุมชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยได้แก่ การตลาด นโยบายรัฐที่เข้ามาสนับสนุน และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

สรุปการท่องเที่ยวในชุมชน การที่ชุมชนมีการดำเนินการเองนับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการและการติดตามผล เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รักษาสภาพแวดล้อม ตลอดจนการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในชุมชน และเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

2.3.1.1 กระบวนการทำงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

หากชุมชนมีความพร้อมมีปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเข้ามามีบทบาทจัดการการท่องเที่ยวแล้วนั้น ผู้นำชุมชนและแกนนำที่หลากหลาย ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร ฯลฯ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริการส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ครูอาจารย์ในโรงเรียน เป็นต้น ร่วมกันประชุมสัมมนาเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็นการฝึกกำลังความคิดสร้างสรรค์ ประสานแนวคิดของทุกคนให้เห็นเป็นภาพเดียวกัน ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และนำวิสัยทัศน์ที่ได้มากำหนดเป็นเป้าหมาย เป็นทิศทางของการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระยะต่อไป ดังที่ พงนา สอนศรี (2546) ได้กล่าวไว้ว่า วิสัยทัศน์ มีชุมชนหลายแห่งตัดสินใจเปิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเป็นฝ่ายจัดการเอง นั้น มีรูปแบบการคิดตัดสินใจด้วยการมองวิสัยทัศน์ 3 รูปแบบด้วยกัน คือ 1. มองกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกับคนภายนอก ให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อสภาพปัญหาชุมชนที่ประสบอยู่ และหวังว่าจะได้เพื่อนที่เข้าใจร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน อันเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม เพื่อประสานการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้น 2. การท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จำเป็นที่ชุมชนต้องรวมตัวกันเข้ามาจัดการให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติอยู่ในกฎ กติกาของชุมชน การจัดระเบียบการแบ่งปันผลประโยชน์แก่ผู้คนที่เกี่ยวข้องและผลประโยชน์ในชุมชน การสร้างมาตรฐานต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง ทั้งเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากเกินไปจนขีดความสามารถที่ชุมชนจะจัดการได้ และ 3. การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการเรียนรู้ระหว่างคนกับธรรมชาติ เป็นการสร้างโอกาสในการฟื้นฟูวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม โดยมองที่รายได้เป็นเพียงแค่ผลพลอยได้จากกระบวนการเรียนรู้ท่ามกลางการท่องเที่ยว

ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบมีพื้นฐานการคิดจากชุมชนเอง ที่มีความภูมิใจในวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของตนเองที่พร้อมจะสื่อต่อคนภายนอก โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด นอกจากนี้แล้ว ชุมชนเองยังต้องการความเข้าใจ ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวเคารพในกฎ กติกา ที่ชุมชนร่วมกันสร้างไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งมาจากการกำหนดจากวิสัยทัศน์ที่จัดทำร่วมกันในชุมชน และนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรม ให้มีความชัดเจนขึ้นโดยชุมชนจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์หลักอยู่ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในรูปแบบอื่น ๆ ที่ต้องเอื้ออำนวยการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ไปเยือนชุมชนชาวประมงพื้นบ้าน นักท่องเที่ยวควรเกิดการเรียนรู้บทบาทของประมงขนาดเล็กที่ทำหน้าที่อนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งด้วย

2. เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นตัวกระตุ้นส่งเสริมให้ชุมชนโดยเฉพาะคนหนุ่มสาวได้เข้าใจ ให้คุณค่า ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนให้กลับฟื้นคืนสภาพได้ในระยะต่อไป

3. เพื่อก่อให้เกิดการรวมตัวกันของคนในชุมชน ที่เผชิญต่อผลกระทบทางการท่องเที่ยวแบบเดิม ให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการลดผลกระทบดังกล่าว และจัดระเบียบชุมชนให้เป็นระบบที่ทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

4. เพื่อเป็นเครื่องมือการเผยแพร่ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตกับสาธารณชนภายนอก จะเห็นได้ว่าในมิติของชุมชนไม่ได้มองเรื่องราวได้เป็นเรื่องหลัก ผิดกับในระดับนโยบายการท่องเที่ยวมักจะทำให้ความสำคัญเรื่องราวได้เป็นอันดับแรก หากเอาคุณค่า วิธีคิดที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญในสังคมไทย อันได้แก่ การมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ประกอบกับการมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ ความรักในศิลปวัฒนธรรม อันเป็นทุนทางสังคมของคนไทย ก็จะทำให้การริเริ่มและมองการท่องเที่ยวได้ถูกทิศทางยิ่งขึ้น

1) องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

องค์ประกอบหลักของ CBT มีอยู่ 4 ด้าน กล่าวคือ 1) ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม 2) องค์กรชุมชน 3) การจัดการ 4) การเรียนรู้ จากการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่ามีนักคิดนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

อุดร วงศ์ทับทิม (2546: 4) กล่าวว่า การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน โดยการประสานประโยชน์ด้านการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจและสังคมเข้าด้วยกันโดยผ่านการกระตุ้นให้ชาวบ้านตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็น และในด้านเศรษฐกิจนั้นมุ่งให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงกัน ส่วนในด้านสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเพื่อตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น

ละเอียด ศิลาน้อย (2552: 8) กล่าวว่า การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลักมีลักษณะเฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) รวมทั้งแหล่งวัฒนธรรมประวัติศาสตร์บ้านเราที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-System)

วีระพล ทองมา (2558: 14) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบสานต่อกันมา คนในชุมชนต้องรู้จัก ต้องรักและหวงแหนเห็นคุณค่าของทรัพยากรในชุมชนของตน สามารถที่จะนำมาจัดการได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ทั้งนี้แล้วชุมชนต้องมีความพร้อมในการเรียนรู้ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องแนวคิด พื้นฐานทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการจัดการในพื้นที่ได้ด้วย

2. ด้านองค์กรชุมชน

ละเอียด ศิลาน้อย (2552: 24) กล่าวว่า ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนท้องถิ่น (Innolovment of Local Community of People Participation)

วีระพล ทองมา (2558: 12) กล่าวว่า การสื่อสารพูดคุย เป็นการสื่อความคิดเห็น การอภิปราย รวมถึงการหาทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จากการระดมความคิดจากประสบการณ์ของนักวิจัยท้องถิ่นพบว่าชุมชนจัดให้มีเวทีพูดคุย ร่วมกันคิดวางแผนดำเนินการ ประสานงานกับหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน สร้างกฎระเบียบของชุมชนทางด้านต่าง ๆ เพื่อให้คนในชุมชนรวมถึงผู้มาเยือนปฏิบัติตาม

กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารจังหวัดกระบี่ (2558: 6) กล่าวว่า มีการบริการที่ดีและปลอดภัย ทั้งด้านที่พัก ยานพาหนะ นักสื่อ ความหมายท้องถิ่น เจ้าของบ้าน และ การประสานงานที่ดีระหว่างกลุ่มในชุมชนเพื่อให้บริการ

3. ด้านการจัดการ

ละเอียต ศิลา น้อย (2552: 26) กล่าวว่า ชุมชนและนักท่องเที่ยว ร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจึงเป็นการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable Manage Tourism)

วีระพล ทองมา (2558: 19) กล่าวว่า เป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนักที่จะทำอะไร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืน สมดุลในกลุ่มคนหมู่มาก ดังนั้นชุมชนที่จะสามารถ บริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: “Community-based Tourism: CBT” ได้ต้องเป็นชุมชน ที่มีผู้นำที่เป็นที่ยอมรับ มีความคิด มีวิสัยทัศน์ความเข้าใจเรื่อง การท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งยังต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน ทั้งภาครัฐที่ เกี่ยวข้อง ต้องมีการพูดคุยกำหนดแนวทางในการเตรียม ความพร้อมชุมชนรู้ว่าพื้นที่ของตนจะมีรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้อย่างไร ควรมีกิจกรรม อะไรบ้าง และจะมีการ กระจายจัดสรรรายได้อย่างไร ทั้งหลายทั้งปวงที่กล่าวมานั้น สิ่งสำคัญที่สุด ของชุมชน คือ การมีส่วนร่วม อันหมายรวมถึงร่วมในทุก ๆ สิ่ง ทุกอย่างเพื่อส่วนรวม

4. ด้านการเรียนรู้

ละเอียต ศิลา น้อย (2552: 19) กล่าวว่า กิจกรรมและกระบวนการที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง

วีระพล ทองมา (2558: 35) ได้ให้ความหมายว่า ต้องเริ่มที่คนในชุมชนที่จะต้อง รู้จัก รากเหง้าของตนเองให้ดีเสียก่อน เพื่อความพร้อมในการบอกเล่าข้อมูลและคนในชุมชนต้องมี ความพร้อมที่จะเรียนรู้มีความสามัคคีทำงานร่วมกันได้

กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารจังหวัดกระบี่ (2558: 12) กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการเรียนรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนในชุมชน ให้แก่ผู้มาเยือน สร้างจิตสำนึกและองค์ความรู้ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมทั้งคนในชุมชน และผู้มาเยือน

จากเนื้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ 1) ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม 2) องค์กรชุมชน 3) การจัดการ 4) การเรียนรู้ สามารถนำข้อมูล

กลับสู่ชุมชนเพื่อสร้างการรักษา และวางแผนทรัพยากรธรรมชาติวัฒนธรรม ประเพณีภูมิปัญญา บรรพบุรุษที่สืบต่อกันมา และไม่ละทิ้งพื้นฐานเดิม หรือปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปตามกระแสวัฒนธรรม และเป็นการปรับตัวเพื่อ รองรับกระแสการท่องเที่ยวที่เข้าไปในชุมชนย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชนหรือองค์การในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม ดังนี้

Vroom and Deci (1970) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่าเป็นปริมาณของอิทธิพลที่ปัจเจกบุคคลรู้สึกว่าได้เข้าไปร่วมในการตัดสินใจและบุคคลจะได้รับความพึงพอใจจากการทำงานที่มีประสิทธิภาพโดยตัวบุคคลจะพัฒนาความผูกพันที่มีต่องาน และสามารถทำงานได้ดีตลอดจนสามารถขยายเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือปรัชญาของแนว ความคิด ในการควบคุมตนเองมิใช่ควบคุมองค์การ

Keith (1972) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจ และอารมณ์ (Mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุผลเร้าใจให้กระทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นโดยให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

Reeder (1974) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมเป็นการปะทะสังสรรค์ทางสังคมทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วม ของกลุ่ม

Berkley (1975) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

William Erwin (1976) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (1980) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

United Nations (1981) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

สัญญา เคนาภูมิ (2555) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2558) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเส้นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (2550) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น

2.4.1 เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนจะเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมหรือไม่เข้าร่วมนั้น มีเงื่อนไขที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือถูกบังคับ หรือ ผลักดันให้เข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้น เงื่อนไขในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen & Uphoff ได้เสนอว่าบริบทหรือเงื่อนไขแวดล้อมของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย

1) ลักษณะของโครงการ โดยพิจารณาจากความสลับซับซ้อนของเทคโนโลยีทรัพยากรที่ต้องการ ลักษณะประโยชน์ที่จะได้รับ ความเชื่อมโยงของโครงการ ความยืดหยุ่นของโครงการ การเข้าถึงการบริหารจัดการโครงการ และการครอบคลุมเนื้อหาการบริหารงานโครงการ

2) ภาพแวดล้อมของงานหรือกิจกรรมตามโครงการในปัจจุบันต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพ และชีวภาพ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์

2.4.1.1 แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

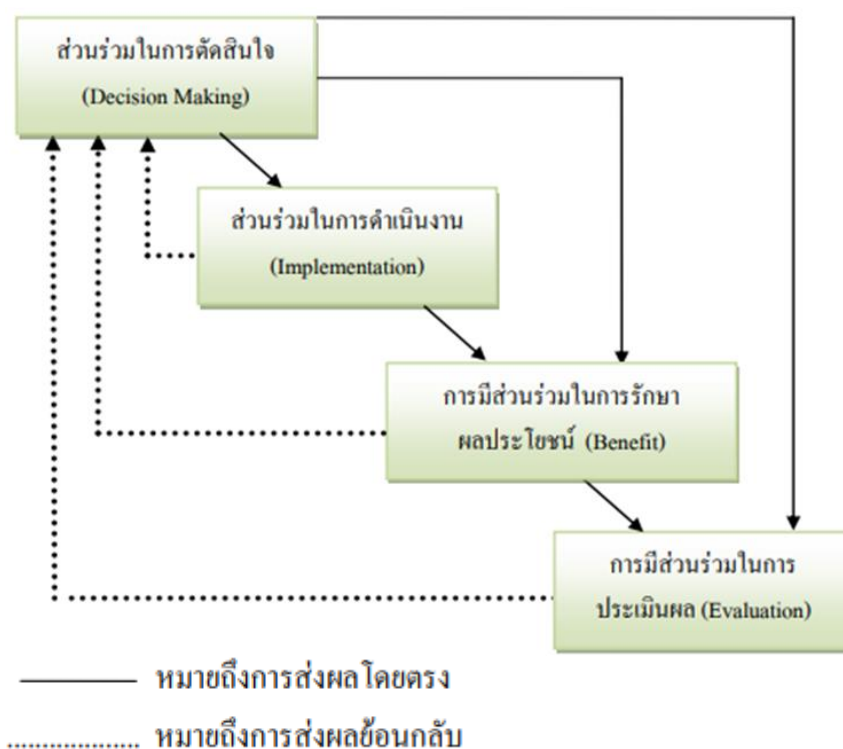
Cohen and Uphoff (1980) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็น 4 แบบ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจ นั้น ประการแรกสุด คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบาย และประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบ ของการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการ ได้บ้างและจะทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ผลประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและ ผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มได้

ภาพที่ 2.4 วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980)

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) จะต้องประกอบด้วย การมีส่วนเกี่ยวข้องของประชาชน 4 ประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า จะทำอะไร และทำด้วยวิธีการอย่างไร มีส่วนในการดำเนินตัดสินใจ และการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ และมีส่วนในการประเมินผล

ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดข้างต้นในการกำหนดแบบสอบถามการวิจัยในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต เพื่อให้เนื้อหาของการศึกษาวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี และการสรุปผล การศึกษามีความถูกต้องตามหลักทฤษฎีและมีความน่าเชื่อถือสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาชุมชนได้จริง

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

การท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมหรือชุมชนเป็นแกนนำในการจัดการ หมายถึงการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ นับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รักษาสภาพแวดล้อม ตลอดจนเกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในชุมชนนั้นๆ

การมีส่วนร่วมของชุมชนจำแนกตามลักษณะของการดำเนินงานที่ประชาชนท้องถิ่น มีโอกาสมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (ดร.ชนัน ेमพันธ์, 2552)

1. การมีส่วนร่วมระดับรายบุคคลรับผลประโยชน์โดยตรง เช่น สมาชิกชุมชนจัดให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดรายได้จากการให้บริการดังกล่าว เช่น เรือ บังกะโล ที่พัก อาหาร เป็นต้น หรือเป็นการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตจากชุมชน

2. การมีส่วนร่วมระดับชุมชนโดยรวมกลุ่มจัดระบบการบริการนักท่องเที่ยว โดยชุมชนรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กร ทั้งที่เป็นทางการและไม่ทางการ กำหนดมาตรฐานการรองรับการท่องเที่ยว มีการจัดระบบการให้บริการในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เรียบร้อยให้เกิดความสะดวกและมีมาตรฐานเดียวกัน มีการจัดสรรรายได้สู่ผู้ให้บริการโดยตรงและกับสมาชิกของชุมชนทั้งหมดในรูปของกองทุนหมู่บ้าน จัดเป็นธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน นอกจากนั้น ชุมชนอาจประสานงานกับบริษัทนำเที่ยว เพื่อให้บริษัทนำเที่ยวนำนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน หรือชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมในธุรกิจการท่องเที่ยวร่วมกับผู้ลงทุนอื่น ๆ และชุมชนได้รับประโยชน์จากธุรกิจท่องเที่ยวนำมาจัดสรรใช้ประโยชน์ชุมชนตามที่ชุมชนได้ตั้งกฎกติกาไว้โดยยึดหลักความยั่งยืนของทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่ตลอดไป

จากเนื้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มักจะประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมการวางแผนของประชาชน เนื่องจากตัวประชาชนเองขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน อย่างไรก็ตามแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ให้ความสำคัญถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนกิจกรรมของประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมต่าง ๆ จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการร่วมมือของชุมชนทางการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต

2.5 บริบทชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต

ภูเก็ต ดินแดนแห่งไข่มุกอันดามันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทั้งทางบกและทางทะเล สวรรค์ ของนักท่องเที่ยวที่ต้องมาเยือนสักครั้งในชีวิต นอกจากภูเก็ตจะเป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวแล้ว ยังมีชุมชนย่านเมืองเก่าที่หล่อหลอมวัฒนธรรมหลากหลายรูปมารวมกัน จนเป็นชุมชนย่านเมืองเก่า ผ่านเข้าไปในย่านเมืองเก่าภูเก็ตจะสะดุดตากับตึกแถวแบบโบราณเรียงรายสองฝั่งถนน ที่เป็น ร่องรอยประวัติศาสตร์อันรุ่งเรืองสมัยรัชกาลที่ 5 ยุคสมัยการทำเหมืองแร่เฟื่องฟู ให้ได้สัมผัส เส้นที่สถาปัตยกรรมชิโน-โปรตุกีส และชมความงดงามแบบคลาสสิก ย่านเมืองเก่าเป็นแหล่งรวมสถาปัตยกรรม

สมยศ ปาทาน ได้กล่าวว่าชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ตั้งอยู่ที่ถนนกลาง มีเนื้อที่ 2.7 ตร.กม. มีอาคารเก่าเรียงรายจำนวน 210 ไร่ ประกอบด้วยถนนสายสั้น 10 สาย ได้แก่ 1.ถนนกลาง 2.ถนนพังงา 3.รัชฎา 4.ตีบุก 5.กระบี่ 6.เทพกษัตรี 7. ภูเก็ต 8.เขาวราช 9.ถนนสตูล 10.ซอยรมณี ย์ อาคารส่วนใหญ่ในย่านเมืองเก่าเป็นสถาปัตยกรรมแบบคลาสสิกเรเนสซองส์และนีโอคลาสสิกของยุโรป หรือที่เรียกว่าชิโนโปรตุกีสกับศิลปะแบบจีน ผสมไทยซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากปิ่นังและสิงคโปร์ ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต หรือเป็นการท่องเที่ยววิถีชุมชน กำลังได้รับความนิยมในการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ซึ่งได้รับแรงผลักดันจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ชุมชนต้องมีความเข้มแข็ง จังหวัดภูเก็ตนอกจากจะมีทะเลสวยงามและโด่งดังแล้ว การท่องเที่ยววิถีชุมชนในย่านเมืองเก่าภูเก็ต เป็นอีกหนึ่งที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกที่ได้แวะเวียนมาชมเสน่ห์จากตึกoramบ้านช่องของย่านนี้ การให้ความร่วมมือร่วมใจ ความเป็นน้ำหนึ่งย่านเมืองเก่าเอง มีส่วนช่วยในการสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวแวะเวียนมากรรมแบบชิโนโปรตุกีส ที่ยังคงรักษาไว้จนถึงปัจจุบัน

2.5.1 สถาปัตยกรรมแบบโปรตุเกส

สถาปัตยกรรม “โปรตุเกส” ย่านชุมชนเก่าแก่ชุมชนหนึ่งที่โดดเด่นและชวนให้ “มองเก่า ให้ใหม่” ก็คือ “ย่านเมืองเก่า” แห่งจังหวัดภูเก็ต จังหวัดซึ่งเป็นเกาะขนาดใหญ่ทางตอนใต้ของประเทศไทย และมีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน และแม้เมื่อก่อน ความคึกคักจะกระจุกตัวอยู่ตามชายหาดต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งของนักท่องเที่ยว แต่ในวันนี้ อีกหนึ่งย่านที่คึกคักไม่แพ้กันคือย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่เรียงรายไปด้วยสถาปัตยกรรมแบบชิโนยูโรเปียน ที่หลาย ๆ แห่งได้กลายเป็นโรงแรม ร้านอาหาร คาเฟ่ รวมถึงพิพิธภัณฑ์เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว

ลักษณะสำคัญของสถาปัตยกรรมแบบโปรตุเกสที่ผสมผสานเข้ากับฝีมือช่างชาวจีน คือ เป็นตึกแถวก่ออิฐหรือคอนกรีตที่สร้างขึ้นมาเป็นแนวยาวติด ๆ กัน แล้วแบ่งเป็นบล็อก ๆ มีหน้าตึกกว้างประมาณไม่เกิน 5 เมตร และข้างในทำเป็นแนวยาวลึกเข้าไป ช่วงหน้าตึกบางตึกมีเฉลียงยื่นออกมาที่

ประตูและหน้าต่างกระจกพร้อมกับตกแต่งลวดลายที่ขอบ ใช้พื้นกระเบื้องดินเผาปูพื้นและหลังคา มุงกระเบื้อง

ด้วยข้อจำกัดของโครงสร้างตึกทำให้ไม่สามารถสร้างหน้าต่างระบายอากาศได้ ทุกบ้านจึงต้อง เจาะหลังคาเปิดโล่งบริเวณกลางบ้าน เรียกว่า “ฉิมแจ้” และสร้างบ่อน้ำลึกเอาไว้เพื่อให้ลม แสง อากาศ และฝนผ่านเข้ามา เป็นการระบายอากาศและสร้างที่กักเก็บน้ำไว้ใช้ในครัวเรือนไปพร้อม ๆ กัน เพราะจังหวัดภูเก็ตมีลักษณะเป็นเกาะ ไม่สามารถผลิตน้ำดื่มได้ในปริมาณมาก แต่ละบ้านจึงต้อง ขุดบ่อน้ำไว้ใช้เอง

สถาปัตยกรรมชิโนยูโรเปียน ในเมืองภูเก็ตมี 6 เส้นทางให้เที่ยวชม ซึ่งแต่ละเส้นทางก็จะพาไป พบกับอาคารแต่ละแห่งที่ได้รับการปรับเปลี่ยนหน้าตาจากตึกเก่าให้ตอบรับกับวิถีชีวิตใหม่ของคนเมือง ภูเก็ตมากขึ้น โดยยังคงโครงสร้างเดิมของอาคารเก่าแก่ 100 เอาไว้ แล้วปรับปรุงทาสีและตกแต่งให้ เข้ากับปัจจุบันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของโรงแรม ร้านอาหาร คาเฟ่ พิพิธภัณฑสถาน ธนาคาร ร้าน ขายยา ออฟฟิศ ฯลฯ ซึ่งในบทความนี้ได้รวบรวมสถานที่ซึ่งเป็นตึกเก่าชิโนยูโรเปียนในเมืองภูเก็ต เอาไว้ ลองชมความงามและรับรู้คุณค่าแบบ “มองเก่า ให้ใหม่” เพื่อสืบสานลมหายใจแห่งมรดกทาง สถาปัตยกรรมนี้ต่อไป

ทั้งนี้ภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชนจะยังคงต้องผลักดันส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็น รากฐาน และเป็นต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของจังหวัดภูเก็ต และจังหวัดในกลุ่ม อันดามัน การส่งเสริมการท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ที่เน้นการท่องเที่ยววิถีไทยสไตล์ ลีกรั้ง ส่งผลให้ย่านเมืองเก่าภูเก็ตกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง เมื่อการท่องเที่ยวในย่าน เมืองเก่าภูเก็ตมี อัตราการเติบโตเพิ่มมากขึ้น ประชาชนส่วนหนึ่งในชุมชนพร้อมใจกันเปิดประตูบ้านต้อนรับ นักท่องเที่ยว บ้านบางหลังที่ถูกทิ้งร้าง เจ้าของบ้านก็กลับมาปิดฝุ่น บูรณะซ่อมแซมให้เกิดความ สวยงามน่าชม มีการปล่อยให้เช่าอาคารทั้งหลัง หรือบริเวณส่วนหน้าของบ้านเพื่อการค้าขาย และมีการขายอาคารบ้านเรือน ให้แก่นักธุรกิจจากต่างถิ่นที่มาลงทุนในย่านเมืองเก่า ประชาชนทั้งในชุมชน และจากต่างถิ่นเริ่มมองเห็นช่องทางการได้มาของรายได้และการสร้างธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนและ อุปทานด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว

นอกจากนี้ประชาชนจำนวนหนึ่งที่อาศัยอยู่ในถนนกลางก็ได้รวมตัวกันเพื่อจัดตั้ง คณะกรรมการชุมชนและชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชนและพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความยั่งยืนด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตลอดไป (เทศบาลนครภูเก็ต, 2563) ผู้บริหารเทศบาลนครภูเก็ตได้พยายามหาแนวทางการพัฒนาการ ท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าภูเก็ต นั้นจำเป็น อย่างยิ่งที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการ พัฒนาและการจัดการด้านต่าง ๆ เนื่องด้วยประชาชนเป็นเจ้าของชุมชนและทรัพยากรในพื้นที่ อีกทั้ง ได้ใช้ประโยชน์พึงพิงทรัพยากรในชุมชนทั้งในการ พัฒนาการท่องเที่ยวและการดำรงชีวิตประจำวัน

ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าภูเก็ตคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันผู้ที่เข้ามาประกอบ อาชีพและทำธุรกิจในย่านเมืองเก่ามากกว่าร้อยละ 50 เป็นคนจากต่างถิ่น บางคนไม่ใส่ใจในการปฏิบัติตาม กฎระเบียบของชุมชน มองหาแต่ผลประโยชน์ ทางธุรกิจของตนเอง เช่น การไม่เคารพกฎจราจรเกี่ยวกับการจอด รถวันคู่-วันคี่ เพื่อขนถ่ายสินค้าไป ยังร้านค้าของตนเองทำให้เกิดปัญหาการติด นอกจากนี้การกระตุ้นโดยผู้นำชุมชน และภาครัฐให้ประชาชน ในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวยังมีน้อย และประชาชนยังขาดความรู้ในเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวและการสื่อความหมายที่จะเป็นการเพิ่มมูลค่าในการมาเยือนแก่นักท่องเที่ยว

2.5.1.1 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนย่านเมืองเก่าจังหวัด ภูเก็ต

(แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตปี พ.ศ.2561-2564) การมีส่วนร่วมของ ของชุมชนย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ตได้นำแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นมา วิเคราะห์ข้อมูลในการบริหารงาน โดยให้ ประชาชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อประสิทธิภาพนำไปกำหนด เป็นนโยบายการบริหาร องค์กรที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น หรือกำหนดเป็น แผนปฏิบัติการให้กับบุคลากรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือทั้งหมด ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการวางแผน ตัดสินใจ กระบวนการในการดำเนินการ จัดทำแผนการพัฒนาชุมชนย่านเมืองเก่า มีการให้ประชาชนริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และ ตัดสินใจปฏิบัติการ องค์กรประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล และปัญหาสำคัญแล้วนำมา วิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินการพัฒนาชุมชนย่านเมืองเก่า โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการประชุมวางแผนตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วม ในการนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ในการ ตัดสินใจดำเนินการ รับฟังความคิดเห็นกันระหว่างประชาชน ผู้บริหาร และบุคลากร ให้เข้ามามีส่วน ร่วมในการตัดสินใจ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการปฏิบัติการ เทศบาลภูเก็ต ให้การสนับสนุนด้าน ทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความช่วยเหลือ ปฏิบัติการ ได้ดำเนินการจัดทำแผนการ ดำเนินงานเทศบาลภูเก็ต องค์กรประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมบทบาทผู้นำให้มีส่วนร่วมในการ ดำเนินการโครงการ กิจกรรม ส่งเสริมกลุ่มองค์กร ต่าง ๆ ให้มีส่วนในการดำเนินงานและแก้ไขปัญหา ร่วมกัน เพิ่มช่องทางการบริการทั้งในด้าน การ ให้ข้อมูลและการรับข้อมูลจากประชาชน แต่งตั้ง ตัวแทนภาคประชาชนมาร่วมจัดทำ และดำเนินการ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการรับผลประโยชน์ เทศบาลภูเก็ต ได้มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งได้รับผลประโยชน์ทางด้านโครงสร้างต่าง ๆ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม และผลประโยชน์ ของชุมชนองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ประชาชนมีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลความต้องการ ในแผนพัฒนา เพื่อจะได้กำหนดโครงการ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ส่งเสริมและสร้างอาชีพให้กับประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม กำหนดแผนงานแบบมุ่งเน้นสัมฤทธิ์ผลแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม จัดทำและเผยแพร่ข่าวสารหรือ ระบบสารสนเทศในช่องทางต่าง ๆ

การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมด้านอื่น ๆ ส่งผลต่อเนื่องสู่การรับผลประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งด้านจิตใจและด้านวัตถุ เช่น ความภาคภูมิใจของชุมชนที่หาค่ามิได้ การยกระดับรายได้ การมีเส้นทางคมนาคมที่ดี การมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด การได้รับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนถึงการได้รับประโยชน์ร่วมกันโดยภาพรวม

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการประเมินผล สำหรับดำเนินการและควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินการทั้งหมดองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงานหรือสำรวจความพึงพอใจ ของประชาชนหลังดำเนินงานโครงการ กิจกรรม รับรู้ข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานขององค์กรได้ ส่งเสริมแนวทางการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม

จากเนื้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีโอกาสใช้ศักยภาพ ทรัพยากรในท้องถิ่นของตนมาพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง เริ่มตั้งแต่กระบวนการนำเข้า ซึ่งความต้องการหรือปัญหาที่ต้องการแก้ไข ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาจัดลำดับความสำคัญ กำหนดนโยบาย ดำเนินการวางแผนลงมือปฏิบัติการตามแผน เพื่อแก้ไขปัญหา ให้ตรงตามต้องการและสำเร็จลุล่วง เป็นตัวชี้วัดการบริหารจัดการท้องถิ่นตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ เทศบาลภูเก็ตกระจายการมีส่วนร่วมการบริหารงานให้กับประชาชน เข้ามามีบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนเมืองเก่าภูเก็ตให้รวดเร็ว โปร่งใสเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล แสดงให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมกำหนดปัญหา ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ และมีส่วนรับรู้ผลการดำเนินงาน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

เมตตา สินยุบุตร (2563: 36-37) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ศึกษากรณีหมู่ที่ 4 ตำบลบ้านร่มอำเภอกำแพง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ของประชาชนจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ บทบาทในสังคม และความเชื่อศรัทธาในโครงการ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ 4 ตำบลบ้านร่ม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 175 คน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ในด้านการร่วมคิดหาแนวทางดำเนินการ ด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านการเข้าร่วมดำเนินการและการได้รับประโยชน์จากการดำเนินการ ทุกด้านภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพล ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) แต่รายได้ บทบาทในสังคม และความเชื่อศรัทธาในโครงการ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 4 ตำบลบ้านร่ม อำเภอกำแพง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จักรกฤษณ์ เจริญสิทธิ์ (2563) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านผาหมอน อุทยานแห่งชาติติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับทุนทางสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านผาหมอน และเสนอแนวทางด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เก็บข้อมูลจากวิธีสนทนา กลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านผาหมอนและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวนทั้งหมด 15 คน ทำการบันทึกข้อมูล เป็นทั้งแบบลายลักษณ์อักษรและเทปเสียง และเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2559 โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์แก่นสาระ ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านผาหมอนมีระดับทุนทางสังคมที่ดีมีความสัมพันธ์ในเชิงเครือข่ายกับองค์กรภายนอกสูง มีความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยไม่จำเป็นต้องอาศัย ความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกมากนัก สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความร่วมมืออยู่ในระดับร่วมดำเนินการ (Partnership) กล่าวคือ ชุมชนและ ผู้มีอำนาจร่วมกันในด้านการวางแผนและตัดสินใจ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สำหรับ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้าน

ผาหมอน ประกอบไปด้วย 1) ควรให้ ความสำคัญกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้กับคณะกรรมการกลุ่มเยาวชน บ้านผาหมอนผู้สืบทอด และ 2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง ชุมชนในอุทยานแห่งชาติ ดอยอินทนนท์ เพื่อป้องกันปัญหาอันเกิดจากนักท่องเที่ยว

กนิษฐิกา ศอกกลาง (2562) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม บ้านธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการตัดสินใจในเรื่องการคัดเลือกผู้นำชุมชนบ้านธารปราสาท ด้านการปฏิบัติมีการดูแลรักษาความสะอาด การกำจัดขยะในชุมชนบ้านธารปราสาท ด้านการรับ ผลประโยชน์มีการรับผลประโยชน์จากการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบ้านธารปราสาท และ ด้านการติดตามและประเมินผลมีการพบปะพูดคุยกับคนในท้องถิ่นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในบ้านธาร ปราสาท จากผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน แตกต่างกัน มีส่วนร่วม ของ ชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ้านธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01

เขวิกา สุขเอี่ยม (2562) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาต๋อยอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ต๋อยอ่างขาง จังหวัด เชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบนต๋อยอ่างขาง ตำบลแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษา ความคิดเห็นของชุมชนต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบนต๋อยอ่างขาง และเพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ ของการมีส่วนร่วมของชุมชนบนต๋อยอ่างขางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็น การศึกษาโดยวิธีเชิงปริมาณใช้ แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น และข้อมูล เกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้าน เศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือ ผลการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมพบว่า การมี ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้าน การมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์เป็นลำดับแรก รองลงมาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตามลำดับ ด้าน การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ย สูงสุดเป็นลำดับแรก รองลงมาด้าน สังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

กันยารวรรณ์ กำเนิดสินธุ์ (2563)) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบาง น้ำผึ้ง ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว วัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของ ประชาชนชุมชนบางน้ำผึ้งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบ เจาะจง คือ ผู้บริหารท้องถิ่น คน 1 คือนายกองค้การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นที่คือผู้ใหญ่บ้านทั้ง

คน 12 คน รวมประชากรกลุ่มตัวอย่าง 11 หมู่บ้าน 11 ผลของการวิจัย พบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ค่าเฉลี่ย 4.02 อยู่ในระดับมากรองลงมา คือระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.92 อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 2.76 อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ คือการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ได้มากทุกด้านแต่อยู่ที่ด้านที่ประชาชนสนใจและได้รับประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ดังที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมากและรองลงมาคือการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนบางน้ำผึ้งมี 3 ส่วนคือ การมีส่วนร่วมของ ผู้บริหาร อบต.และผู้ใหญ่บ้าน การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยกันเอง จึงทำให้ชุมชนมีการจัดการรูปแบบแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมที่เข้มแข็งพบได้ จากการได้รับรางวัลด้านต่าง ๆ ของชุมชนเช่นรางวัลกินรีปี 2550 และ2555 เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจาก ททท. รางวัลนวัตกรรมการท่องเที่ยวจากสำนักนายกและผลิตภัณฑ์ชุมชนก็ยังคงได้รับ รางวัลนวัตกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นลูกประคบธัญพืช KBO ที่ 1 ระดับประเทศได้รับรางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ระดับอาเซียนของภาคกลาง อีกทั้งสมาชิกในชุมชนยังได้รับประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันคือ ได้รับเงินปันผลจากธนาคารชุมชนทุกปี กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุจัดแพทย์ตรวจรักษา ฟรีสัปดาห์ละ 2 ครั้ง อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

กฤษฎา ยะการ (2562) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ของประชาชนตำบลแม่ทราย อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ และเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ระหว่างประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันโดยปัจจัยที่ศึกษาได้แก่ อาชีพ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดการการท่องเที่ยว การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยทำการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ

ข้อมูลปฐมภูมิเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS นอกจากนี้ยังใช้ค่าสถิติซึ่งประกอบไปด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สำหรับข้อมูลทุติยภูมินั้น ได้ทำการศึกษาค้นคว้าตามงานวิจัย เอกสาร งานวิชาการต่าง ๆ

จากการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนตำบลแม่ทราย มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ในระดับมาก

2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวแตกต่างกันมีความ ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

4. ประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

5. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน และมี ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

สถาพร แก้วพิลาภมย์ (2563) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก ศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านใน การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี มีสถานภาพ สมรส มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว เป็นผู้ที่ย้ายมาอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมากกว่า 10 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน แต่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

ในด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

ชลดาณษกร รักศรีเกษตร (2562) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านดอยปุยในการการท่องเที่ยว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน หมู่บ้านดอยปุยในการจัดการเพื่อการท่องเที่ยวโดยศึกษาจากการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการเพื่อการท่องเที่ยวขึ้นในชุมชนซึ่งเป็นผลให้เกิดความดึงดูดใจต่อการท่องเที่ยวและการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดรายได้ภายในชุมชนขึ้นไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชนกลุ่มผลประโยชน์และประชาชนที่มีบทบาทในระบบเศรษฐกิจชุมชนโดยทุกฝ่ายได้หันมาสร้างความร่วมมือจากคนภายในชุมชนเองไม่เพียงแต่กลุ่มจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวแต่เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมที่เกิดจากสมาชิกในชุมชนกลุ่มอื่นด้วยอันเป็นแนวทางที่จะทำให้ชุมชนและประชาชนดำรง อยู่ได้ด้วยมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของสมาชิกทุกคนได้อย่างยั่งยืน

การศึกษานี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพโดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมในชุมชนดอยปุยนั้นยังมีประชาชนจำนวนหนึ่งยังเข้าไม่ถึงแหล่งที่จัดการท่องเที่ยวเพราะการจัดการมักจะเป็นการจัดการเฉพาะคนในตระกูลเดียวกันแต่กระนั้นก็ตามการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ของหมู่บ้านนี้ประชาชนมีความพอใจกับสิ่งที่ได้รับและมองผลประโยชน์ของชุมชนที่ได้รับจากการจัดการการท่องเที่ยวมากกว่ามองกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะของตน แต่เห็นแก่ประโยชน์ของเศรษฐกิจชุมชนมากกว่าเห็นว่ามันจะเป็นการจัดการท่องเที่ยวที่ส่งผลให้ ชุมชนพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืน

บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์

1. ผู้นำชุมชนกับผู้นำกลุ่มผลประโยชน์มีความขัดแย้งด้านความคิดทั้งในชุมชนกันเองและในส่วนของผู้นำกลุ่มผลประโยชน์ด้วยกันเพียงแต่ไม่รุนแรง
2. ผู้นำกลุ่มผลประโยชน์มีการขัดแย้งด้านงบประมาณที่ต้องบริหารโดยส่วนกลางบ้างแต่ทุกครั้งสามารถประนีประนอมกันได้ด้วยการตัดสินใจของผู้นำชุมชนว่าจะให้กลุ่มผลประโยชน์ใดได้ประโยชน์ทำให้ไม่เกิดความขัดแย้ง

บทบาทต่อการมีส่วนร่วม

ประชาชนในพื้นที่ได้ตระหนักถึงบทบาทของคนในชุมชนทุกครั้งที่ได้รับมอบหมายงานจากส่วนรวมหรืองานที่ทำเพื่อชุมชนทุกคนจะทำงานอย่างเต็มกำลังแม้จะเป็นงานที่ตนไม่ได้รับผลประโยชน์ก็ตามแต่ด้วยจิตสำนึกความเป็นคนในชุมชนได้ทำให้สถานที่ในชุมชนมีความสวยงามสะอาด เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวโดยเกิดจากประชาชนดอยปุยทุกคนจึงที่พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งจะมีผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนของดอยปุยได้ความเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

ณรงค์ ชูรัฐรักษ์ (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ของประชาชน ในตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ของประชาชนในตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย และจำนวน 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

1.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

1.2 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

1.3 ระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

2. เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ของประชาชน ในตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศต่างกัน พบว่าโดยรวม และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธีรกานต์ โพธิ์แก้ว (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน บ้านบางโรง ตำบลป่าคอก อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนของบ้านบางโรงยังเป็นสมาชิกกลุ่มเดิม มีการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีระบบร่วมกัน ยังคงมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้เข้าสู่กลุ่มออมทรัพย์ แม้ในกลุ่มจะได้รับผลกระทบเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทมาสู่ความเป็นเมืองมากขึ้น ปัจจุบันชุมชนอยู่ในช่วงของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคมและการเมืองภายในชุมชน การท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ในช่วงที่ถดถอยอย่างมาก แต่จุดแข็งที่กลุ่มมี คือ จิตใจที่เข้มแข็งในการที่จะต่อสู้เพื่อชุมชน การจัดการภายใต้แนวคิด “ลดจุดต่าง สร้างจุดรวม” เพื่อความยั่งยืนของชุมชน สมาชิกพร้อมที่จะเรียนรู้ความล้มเหลวเพื่อพัฒนาไปสู่ความสำเร็จอีกครั้ง สำหรับ การจัดการท่องเที่ยวชุมชนบางโรงยังคงมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยยึดธรรมชาติ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมเป็นจุดเด่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนและนักท่องเที่ยวมีความต้องการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในการจัดการขยะในพื้นที่ การจัดการสิงในพื้นที่สุด คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน สร้างความเข้มแข็งให้กับคนในชุมชน การจัดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้มีความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น และสร้างความตระหนักในจิตสำนึกแห่งการรักชุมชนบ้านเกิด โดยการส่งเสริมเยาวชนคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวให้มากขึ้น

กัญจิรา เสาวลักษณ์จินดาดี (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ธรณีศึกษา อำเภอ อินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการปฏิบัติการประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ ด้านการติดตาม และประเมินผล ตามลำดับ และผลการวิเคราะห์ สมมติฐาน พบว่า

อายุและระดับการศึกษาอาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ส่วน เพศ สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ประหยัด ตะคอนรัมย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวโดยชุมชน :กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำ ดอนหวาย จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนของแหล่ง ท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย เนื่องจากตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่กลางปีพ.ศ.2541 เป็นต้นมา ในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์จะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในพื้นที่อันจำ(ประมาณ 74 ไร่) อาจจะทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวปัจจุบันอยู่ในรูปขององค์กรชุมชนคือ คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย วิธีการศึกษา อาศัยข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งได้จากการสำรวจภาคสนาม โดยใช้ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่พร้อม ศึกษารูปแบบและบทบาทการบริหารและจัดการการบริหารที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวบรวมสภาพ ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงาน เพื่อนำเสนอแนวทางในการบริหารและจัดการ การท่องเที่ยวที่เหมาะสม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวคือรสชาติอาหารและ ความเป็นเอกลักษณ์ของตลาดริมน้ำในด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปัญหาด้าน บริการการท่องเที่ยวและเกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะแหล่งน้ำธรรมชาติ ในด้านปัญหาการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรชุมชน ได้แก่ การขาดการบริหารจัดการที่ดีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ชัดเจน ปัญหาการจัดเก็บผลประโยชน์ปัญหาด้านงบประมาณ การขาดการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ข้อเสนอแนะในการจัดองค์กรในการแก้ปัญหา ได้เสนอรูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวชุมชนใหม่โดยเสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก ร่วมกับคณะกรรมการที่ได้รับ การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยเป็นองค์กรดำเนินงาน โดยการออกข้อบังคับ และระเบียบที่ชัดเจนใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะการเชื่อมโยง การท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวข้างเคียง รวมทั้งการวางแผนการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความสมดุลของสภาพแวดล้อมตามหลักการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

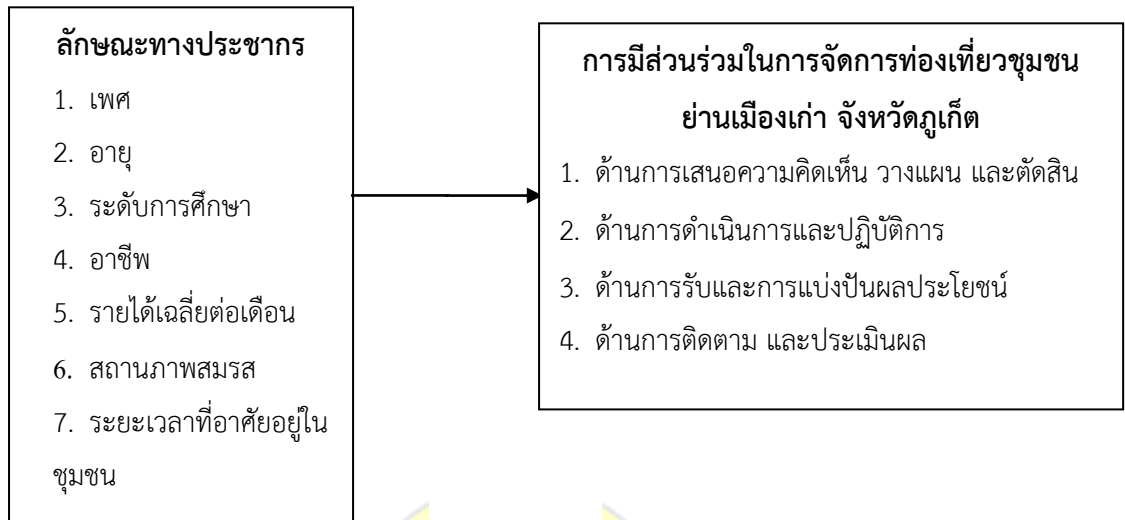
วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษา ถึงการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาตลาดน้ำท่าคา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวที่ผ่านมา พบว่า มีปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด หลายประการที่ทำให้ไม่สามารถทำให้การท่องเที่ยวดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งปัญหาในด้านพื้นที่ซึ่งมีขีดความสามารถที่จะรองรับได้ในบางช่วง ปัญหาชุมชนท้องถิ่น การได้ หรือเสียประโยชน์ของคนในพื้นที่การกระจายผลประโยชน์ที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความขัดแย้ง ความร่วมมือในการจัดการ ปัญหาของผู้ประกอบการ ซึ่งมีธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

หลายประเภท ทั้งธุรกิจบ้านพัก ร้านอาหาร นำเที่ยว ขนส่ง ปัญหาด้านการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ องค์กรชุมชน ทั้งภายในและภายนอก ต้องมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน ดังนั้นองค์ประกอบต่างๆของการท่องเที่ยว ต้องมีความสัมพันธ์ เป็นระบบ เพราะต่างก็มีประโยชน์ซึ่งกันและกัน แต่ภาคส่วนต้องมีเป้าหมายเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจอยากเดินทางมาค้างแรมนานและมาอีกหลายครั้งและบอกต่อ ๆ กันไปโดยทั่วไป

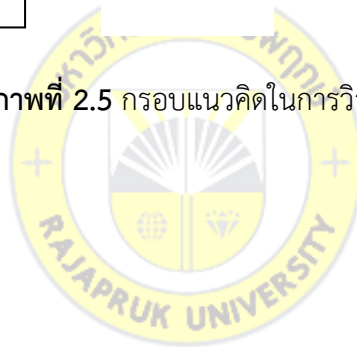

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1) ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ประชาชนในชุมชนบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำนวนทั้งสิ้น 867 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต, 2564) โดยกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษานี้ ได้แก่ กลุ่มประชาชนในชุมชนบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต เนื่องจากเป็นการศึกษาค่าเฉลี่ยประชากร (Population Mean) ซึ่งจะได้คำตอบออกมาเป็น \bar{X} และ SD และในกรณีนี้ทราบจำนวนประชากร จึงใช้สูตรคำนวณจำนวนขนาดตัวอย่างประชากรโดยใช้สูตรของ Weiers (2005 อ้างถึงใน ละเอียด ศิลาน้อย, 2560: 54) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ เป็น 1 ส่วนใน 10 ส่วนของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จะได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 267 คน

ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะใช้กลุ่มตัวอย่างประชาชนในชุมชนบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต อย่างน้อย 267 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาด ไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแต่ละคำถามจะมีระดับการมีส่วนร่วม 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
ระดับ 3	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ของภาคเอกชน จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้ประกอบการโรงแรมออนออน เป็นจำนวน 2 คน ร้านอาหารวันจันทร์ จำนวน 1 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) โดยคัดเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) เป็นตัวแทนจากภาครัฐ รวมจำนวน 2 แห่ง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต แบบสัมภาษณ์ลักษณะนี้ เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เคร่งครัดในการตั้งคำถาม แต่ผู้วิจัยจะตั้งคำถามหลักเอาไว้ ในการสัมภาษณ์จะไม่เรียงคำถามหรือในบางครั้งก็ถามนอกเหนือจากคำถามที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพระหว่างการสัมภาษณ์แต่จะไม่เกินขอบเขตความต้องการในการศึกษาวิจัย เพื่อให้ องค์ความรู้ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถามและการหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีองค์ประกอบ ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ 2. ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ 3. ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ 4. ด้านการติดตามและประเมินผล.

3.3.2 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาจากการที่ได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอที่ปรึกษาทางวิจัย เพื่อตรวจสอบโครงสร้างและความถูกต้องครบถ้วน

3.3.2.2 หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อไปเสนอผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องศึกษาจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. ดร.ละเอียด ศิลาน้อย ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ สมาคมนักวิชาการการท่องเที่ยว (ประเทศไทย) (สนทท.) (Tourism Academic Association of Thailand, TAAT) <http://www.tourismtaat.siam.edu>

2. ดร.ศรียรัตน์ เกตุเมือง ศึกษานิเทศก์ คศ3 สำนักส่งเสริมการศึกษาและระบบการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดภูเก็ต

3. นางสาวบุษบง มาสิงห์ เจ้าพนักงานให้ข้อมูลการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดภูเก็ต

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรง (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีมีความสอดคล้องของ (Index of Item Object Congruence: IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้อ ได้ค่า IOC แต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้

3.3.3 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของความเชื่อมั่น ตามวิธีการหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

3.3.4 ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้จริงต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเนินตามขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชน ทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ในปี 2565 ตอบแบบสอบถาม เพื่อจะได้ข้อมูลนำมาใช้ในงานวิจัยต่อไป

2) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม

3) จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

5) ผู้วิจัยสรุปรวบรวมความคิดเห็นในแต่ละด้านทันทีที่จบแบบสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน

6) เมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง ผู้วิจัยจะสรุปอีกครั้ง ซึ่งหากผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนมีความเห็นเพิ่มเติมก็จะบันทึกเพิ่มเติมอีก

7) การสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้บันทึกเทปไว้ทุกครั้ง โดยขออนุญาตในการบันทึกเสียง ผู้ให้สัมภาษณ์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว จะนำข้อมูลไปประมวลคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ตาม ข้อมูลต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) แล้วสรุปเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจำแนกถ้อยคำ หรือข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น แล้วนำมาตีสังเคราะห์ และวิเคราะห์ด้วยหลักแห่งเหตุผล การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction Analysis) อภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่พบตามสภาพการณ์ ปรัชญาการณ ความสัมพันธ์ และประเด็นสำคัญ เพื่อตอบคำถามการวิจัย

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด 267 ชุด และตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางการวิจัย โดยการนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกลงในโปรแกรม เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ได้กำหนดช่วงคะแนนไว้เท่ากับ “ค่าพิสัยของคะแนนหารด้วยจำนวนชั้น” คือ $(5-1)/5=4/5=0.80$ สรุปได้ดังนี้

4.20-5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

3.40-4.19 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

2.60-3.39 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

1.80-2.59 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

1.00-1.79 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-Way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบ ความแตกต่างรายคู่ด้วย Scheffe' Method

ตอนที่ 4 การสัมภาษณ์ใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจำแนกถ้อยคำ หรือข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น แล้วนำมาตีสังเคราะห์ และวิเคราะห์ด้วยหลักแห่งเหตุผล การสร้างขอสรุปแบบอุปนัย (Induction Analysis) อภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่พบตามสภาพการณ์ ปรากฏการณ์ ความสัมพันธ์ และประเด็นสำคัญ เพื่อตอบคำถามการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในการศึกษารั้งนี้คือ นี้ ประชาชนในชุมชนบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต นำเสนอ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต กับปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

ผลการวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาด้านข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	120	44.95
หญิง	147	55.05
รวม	267	100

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
น้อยกว่า 20 ปี	42	15.73
20-35 ปี	58	21.72
36-50 ปี	65	24.35
46-55 ปี	53	19.85
มากกว่า 55 ปี	49	18.35
รวม	267	100
3. สถานภาพ		
โสด	128	47.94
สมรส	116	43.44
หย่า/แยกกันอยู่/หม้าย	23	8.62
รวม	267	100.00
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	42	15.73
มัธยมศึกษา	82	30.71
ปริญญาตรี	98	36.70
สูงกว่าปริญญาตรี	42	15.74
อื่นๆ	3	1.12
รวม	267	100.00
5. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	32	11.98
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	37	13.85
รับจ้างทั่วไป	39	14.60
พนักงานบริษัท	35	13.10
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	55	20.60
พนักงานในร้าน	38	14.23
รับราชการ/พนักงานรัฐฯ	31	13.85
รวม	267	100.00

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
6. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	15	5.62
5,000–10000 บาท	41	15.36
10,001–20,000 บาท	78	29.21
20,001– 30,000 บาท	51	19.11
30,001–40,000 บาท	31	11.62
มากกว่า 40,000 บาท	27	10.11
รวม	267	100
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน		
น้อยกว่า 5 ปี	72	26.97
5–10 ปี	88	32.96
มากกว่า 10 ปี	107	40.07
รวม	267	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนในชุมชน ด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ถึงลักษณะ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลดังนี้ จากตัวอย่างประชากรจำนวน 267 คน

เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหญิงมากกว่าเพศชาย แบ่งเป็นเพศหญิงจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 55.05 และเป็นชาย จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 44.95 ตามลำดับ

อายุของกลุ่มตัวอย่างพบว่า อายุส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 35 - 50 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 24.35 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 20 -35 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 21.72 ช่วงอายุ 46 - 55 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 19.58 ช่วงอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 18.35 และช่วงอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 15.73 ตามลำดับ

ด้านสถานภาพทางการสมรสส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 47.94 รองลงมาสถานภาพสมรส จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 43.44 และอันดับสุดท้ายสถานภาพหย่าร้าง /หม้าย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 8.62

ระดับการศึกษา พบว่า มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 30.71 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 30.71 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 15.73 ระดับประถมศึกษา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 15.73 และระดับอื่น ๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.12 ตามลำดับ

อาชีพ พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 20.60 รองลงมาคือ อาชีพข้าราชการ/พนักงาน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 14.60 พนักงานในร้าน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 14.23 พ่อบ้าน/แม่บ้าน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 13.85 พนักงานบริษัท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 11.98 และรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 13.85 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนมากมีรายได้ 10,001 ถึง 20,000 บาท ต่อเดือน จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 29.21 รองลงมารายได้ 20,001 ถึง 30,000 บาท ต่อเดือน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 19.11 รายได้ 5,000 ถึง 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 15.36 รายได้ 30,001 ถึง 40,000 บาทต่อเดือน จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 11.62 รายได้มากกว่า 40,000 บาท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.11 และรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.62 ตามลำดับ

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่าส่วนใหญ่ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน มากกว่า 10 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 40.07 รองลงมาระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน 5 ถึง 10 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 32.96 และระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 26.97 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ	2.64	1.24	น้อย
2. ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ	2.41	1.28	น้อย
3. ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์	2.35	1.55	น้อย
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	2.45	1.32	น้อย
รวม	2.46	1.34	น้อย

จากตารางที่ 4.2 ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต 4 ด้าน พบว่า ประชาชนในชุมชนนั้น มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในภาพรวมระดับน้อย ซึ่งมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.34 และค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.46

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมปานกลางในด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ ($\bar{x}=2.64$, $SD=1.24$) นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมน้อยในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ($\bar{x}=2.41$, $SD=1.28$) ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ ($\bar{x}=2.41$, $SD=1.28$) และด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{x}=2.45$, $SD=1.32$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีโอกาสวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน	2.56	1.38	น้อย
2. ด้านการได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานรัฐ เอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการท่องเที่ยวชุมชนย่านเมืองเก่า	2.37	1.41	น้อย
3. ด้านการมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะในที่ประชุม	2.17	1.51	น้อย
4. ด้านการมีส่วนร่วมลงมดีในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน	2.15	1.50	น้อย
5. ด้านการมีส่วนร่วมลงมดีในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน	2.04	1.49	น้อย
รวม	2.46	1.41	น้อย

จากตารางที่ 4.3 ในภาพรวมพบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ($\bar{x}=2.46$, $SD=1.41$) การมีส่วนร่วมด้านการมีโอกาสวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน ($\bar{x}=2.56$, $SD=1.38$) การได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานรัฐ เอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการท่องเที่ยวชุมชนย่านเมืองเก่า ($\bar{x}=2.37$, $SD=1.41$) การมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะในที่ประชุม ($\bar{x}=2.17$, $SD=1.51$) มีส่วนร่วมลงมดีในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน ($\bar{x}=2.15$, $SD=1.50$) และด้านการมีส่วนร่วมลงมดีในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน ($\bar{x}=2.04$, $SD=1.49$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการบริจาคเงิน หรือสิ่งของ เพื่อใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยว ในย่านเมืองเก่าภูเก็ต	2.61	1.38	ปานกลาง
2. ด้านการได้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมของชุมชนของท่าน	3.41	1.16	มาก
3. ด้านเป็นคณะกรรมการในการจัดงานหรือกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชน	2.17	1.51	น้อย
4. ด้านการอนุรักษ์อัตลักษณ์และความดั้งเดิมของย่านเมืองเก่าภูเก็ต	3.60	1.06	มาก
5. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาชุมชนของท่าน	3.68	1.32	มาก
รวม	2.85	1.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.85$, $SD=1.28$) กล่าวคือ การมีส่วนร่วมมาก อาทิ ด้านการได้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมของชุมชนของท่าน ($\bar{x}=3.41$, $SD=1.16$) ด้านการอนุรักษ์อัตลักษณ์และความดั้งเดิมของย่านเมืองเก่าภูเก็ต ($\bar{x}=3.60$, $SD=1.28$) ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาชุมชนของท่าน ($\bar{x}=3.68$, $SD=1.06$) . ในระดับปานกลาง คือ ด้านการบริจาคเงิน หรือสิ่งของ เพื่อใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยว ในย่านเมืองเก่าภูเก็ต ($\bar{x}=2.61$, $SD=1.38$) และการมีส่วนร่วมน้อย คือด้านเป็นคณะกรรมการในการจัดงานหรือกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชน ($\bar{x}=2.17$, $SD=1.51$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมเข้าไปขายสินค้าบริเวณย่านเมืองเก่า เช่น งานถนนคนเดิน งานวัฒนธรรมตรุษจีน	3.60	1.06	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์จากธุรกิจของตนเอง เช่นการบริการที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม ร้านค้าเสื้อผ้า และของที่ระลึก	3.68	1.06	มาก
3. ด้านการมีโอกาสได้ใช้บริการในกิจกรรม/โครงการของชุมชน	2.70	1.51	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการของชุมชน	2.75	1.36	ปานกลาง
5. ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากเงินช่วยเหลือในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน	2.45	1.35	น้อย
รวม	2.85	1.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 ในภาพรวมพบว่า มีระดับการมีส่วนปานกลาง ($\bar{x}=2.85$, $SD=1.28$) การมีส่วนร่วมมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมเข้าไปขายสินค้าบริเวณย่านเมืองเก่า เช่น งานถนนคนเดิน งานวัฒนธรรมตรุษจีน ($\bar{x}=3.60$, $SD=1.06$) ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์จากธุรกิจของตนเอง เช่นการบริการที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม ร้านค้าเสื้อผ้า และของที่ระลึก ($\bar{x}=3.68$, $SD=1.06$) การมีส่วนร่วมปานกลาง คือ ด้านการมีโอกาสได้ใช้บริการในกิจกรรม/โครงการของชุมชน ($\bar{x}=2.70$, $SD=1.51$) .ด้านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการของชุมชน ($\bar{x}=2.75$, $SD=1.36$) และการมีส่วนน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากเงินช่วยเหลือในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ($\bar{x}=2.45$, $SD=1.35$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการติดตามและประเมินผล

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมได้เข้าไปมีส่วนร่วมติดตามและประเมินความสำเร็จของกิจกรรม/โครงการของชุมชน	2.48	1.31	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม/โครงการของชุมชน	2.42	1.30	มาก
3. ด้านหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ท่านเป็นผู้ตรวจสอบติดตาม ประเมินผล ความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว	2.45	1.35	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบจัดเก็บผลประโยชน์ และจัดสรรประโยชน์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม	2.45	1.35	ปานกลาง
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามกิจกรรม/โครงการและหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข	2.45	1.35	น้อย
รวม	2.45	1.32	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 ในภาพรวมพบว่า มีระดับการมีส่วมน้อย ($\bar{x}=2.45$, $SD=1.35$) ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมน้อยในทุกด้าน เช่น ด้านการมีส่วนร่วมได้เข้าไปมีส่วนร่วมติดตามและประเมินความสำเร็จของกิจกรรม/โครงการของชุมชน ($\bar{x}=2.48$, $SD=1.30$) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลปัญหาที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม/โครงการของชุมชน ($\bar{x}=2.42$, $SD=1.30$) .ด้านหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ท่านเป็นผู้ตรวจสอบติดตาม ประเมินผลความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว ($\bar{x}=2.45$, $SD=1.30$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบจัดเก็บผลประโยชน์ และจัดสรรประโยชน์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ($\bar{x}=2.45$, $SD=1.35$) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามกิจกรรม/โครงการและหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ($\bar{x}=2.45$, $SD=1.35$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วม	ชาย		หญิง		t	P-Value.
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
1. ด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ	4.46	0.43	4.44	0.39	.41	.67
2. ด้านการดำเนินการและ ปฏิบัติการ	4.38	0.51	4.35	0.46	.73	.46
3. ด้านการรับและการแบ่งปัน ผลประโยชน์	4.50	0.41	4.26	0.45	.63	.52
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	4.41	0.50	4.21	0.40	.01	.94
รวม	4.44	0.41	4.45	0.41	.12	.91

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ชาวชุมชนย่านเมืองเก่าที่มีเพศต่างกัน มีระดับความการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวอย่าง
เมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม	อายุ	\bar{X}	SD	F	P- Value
1. ด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ	น้อยกว่า 20 ปี	3.83	0.34	4.59	1.94
	20-35 ปี	3.63	0.38		
	36-50 ปี	3.71	0.40		
	51-55 ปี	3.80	0.45		
	มากกว่า 55 ปี	3.45	0.58		
2. ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ	น้อยกว่า 20 ปี	4.61	0.38	2.29	.059
	20-35 ปี	4.52	0.45		
	36-50 ปี	4.42	0.49		
	51-55 ปี	4.40	0.46		
	มากกว่า 55 ปี	4.41	0.47		
3. ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์	น้อยกว่า 20 ปี	4.42	0.44	2.19	.01*
	20-35 ปี	4.46	0.45		
	36-50 ปี	4.49	0.48		
	51-55 ปี	4.56	0.34		
	มากกว่า 55 ปี	4.48	0.43		
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	น้อยกว่า 20 ปี	3.50	0.34	6.18	.00*
	20-35 ปี	3.42	0.37		
	36-50 ปี	3.71	0.34		
	51-55 ปี	3.80	0.40		
	มากกว่า 55 ปี	3.20	0.45		
โดยรวม	น้อยกว่า 20 ปี	3.21	0.52	2.29	.01*
	20-35 ปี	3.34	0.62		
	36-50 ปี	3.52	0.37		
	51-55 ปี	3.42	0.34		
	มากกว่า 55 ปี	3.45	0.34		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน ยกเว้นด้าน.ด้านการเสนอความคิดเห็นวางแผน และตัดสินใจและด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{x}	อายุ				
		น้อยกว่า 20 ปี	20-35 ปี	36-50 ปี	มากกว่า 55 ปี	
		4.42	4.46	4.49	4.56	4.48
น้อยกว่า 20 ปี	4.42		.07	.08	.08	.29*
20-35 ปี	4.46			-.04	.07	.20*
36-50 ปี	4.49				-.04	.21*
51-55 ปี	4.56					.17
มากกว่า 55 ปี	4.48					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 51-55 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ มากกว่าที่มีอายุระหว่าง 20-35 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยว
ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการติดตามและประเมินผล
จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{x}	อายุ				
		น้อยกว่า 20 ปี	20-35 ปี	36-50 ปี	51-55 ปี	มากกว่า 55 ปี
		4.42	4.46	4.49	4.56	4.48
น้อยกว่า 20 ปี	3.42	.08	.29*	.08	.26*	
20-35 ปี	3.42		.20*	.07	.17*	
36-50 ปี	3.71			-.04	.12*	
51-55 ปี	3.80				-.03	
มากกว่า 55 ปี	3.20					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการติดตามและประเมินผล ที่มีอายุระหว่าง 51-55 ปี ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการติดตามและประเมินผล มากกว่าที่มีอายุระหว่าง 36-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามสถานภาพสมรส

คุณภาพการบริการ	สถานภาพ	\bar{X}	SD	F	P-Value
1.ด้านการเสนอ ความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ	โสด	4.46	0.40	1.49	.22
	สมรส	4.47	0.42		
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่	4.40	0.41		
2. ด้านการ ดำเนินการและ ปฏิบัติการ	โสด	4.50	0.45	3.29	.03*
	สมรส	4.42	0.48		
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่	4.20	0.51		
3. ด้านการรับและ การแบ่งปัน ผลประโยชน์	โสด	4.32	0.45	3.37	.03*
	สมรส	4.36	0.49		
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่	4.30	0.32		
4. ด้านการติดตาม และประเมินผล	โสด	4.46	0.42	.240	.42
	สมรส	4.41	0.42		
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่	4.53	0.32		
รวม	โสด	4.53	0.35	1.49	.22
	สมรส	4.46	0.40		
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่	4.37	0.45		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ และด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพ	\bar{x}	สถานภาพ		
		โสด	สมรส	หย่าร้าง/แยกกันอยู่
		4.50	4.42	4.20
โสด	4.50		.08	-.11
สมรส	4.42			-.20*
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	4.20			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ที่มีสถานภาพสมรส มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยว ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ จำแนกตามสถานภาพน้อยกว่าที่มีสถานภาพโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพ	\bar{x}	สถานภาพ		
		โสด	สมรส	หย่าร้าง/แยกกันอยู่
		4.43	4.48	4.32
โสด	4.32		.05	-.16
สมรส	4.36			-.21*
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	4.30			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ที่มีสถานภาพโสด มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ จำแนกตามสถานภาพน้อยกว่าที่มีสถานภาพสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามระดับการศึกษา

คุณภาพการบริการ	ระดับการศึกษา	\bar{X}	SD	F	P-Value
1. ด้านการเสนอความคิดเห็นวางแผน และตัดสินใจ	ประถม	4.43	0.40	2.06	.13
	มัธยม	4.45	0.42		
	ปริญญาตรี	4.40	0.41		
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.42	0.41		
2. ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ	ประถม	4.59	0.39	2.88	.04
	มัธยม	4.42	0.48		
	ปริญญาตรี	4.20	0.41		
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.21	0.42		
3. ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์	ประถม	4.33	0.45	4.40	.01*
	มัธยม	4.36	0.49		
	ปริญญาตรี	4.51	0.32		
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.53			
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	ประถม	4.30	0.43	3.85	.02*
	มัธยม	4.42	0.45		
	ปริญญาตรี	4.48	0.43		
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.43	0.45		
รวม	ประถม	4.20	0.35	3.70	.02*
	มัธยม	4.54	0.36		
	ปริญญาตรี	4.40	0.45		
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.46	0.43		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า การมีส่วนร่วมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยว
ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการรับและการแบ่งปัน
ผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา			
		ประถม	มัธยม	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		4.33	4.36	4.51	4.53
ประถมศึกษา	4.33		.07	.16*	.08
มัธยมศึกษา	4.36			14	-.08
ปริญญาตรี	4.51				.07
สูงกว่าปริญญาตรี	4.53				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า การมีส่วนร่วมที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ มากกว่าที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยว
ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการติดตามและประเมินผล
จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา			
		ประถม	มัธยม	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		4.30	4.42	4.48	4.43
ประถมศึกษา	4.30		.05	.15*	.07
มัธยมศึกษา	4.42			13	-.07
ปริญญาตรี	4.48				.06
สูงกว่าปริญญาตรี	4.43				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 พบว่า การมีส่วนร่วมที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มี ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ด้านการติดตามและประเมินผล มากกว่าที่มีการศึกษาระดับมัธยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามอาชีพ

คุณภาพการบริการ	อาชีพ	\bar{X}	SD	F	P-Value
1. ด้านการเสนอ ความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ	นักเรียน/นักศึกษา	3.46	0.39	1.29	.04
	พ่อบ้าน/แม่บ้าน	3.46	0.42		
	รับจ้างทั่วไป	3.47	0.41		
	พนักงานบริษัท	3.42	0.45		
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.48	0.46		
	พนักงานในร้าน	3.46	0.44		
	รับราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	3.46	0.44		
	2. ด้านการ ดำเนินการและ ปฏิบัติการ	นักเรียน/นักศึกษา	3.41		
พ่อบ้าน/แม่บ้าน		3.38	0.48		
รับจ้างทั่วไป		3.20	0.44		
พนักงานบริษัท		3.21	0.51		
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว		3.35	0.42		
พนักงานในร้าน		3.32	0.52		
รับราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ		3.35	0.51		

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวอย่าง
เมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามอาชีพ (ต่อ)

คุณภาพการบริการ	อาชีพ	\bar{X}	SD	F	P- Value
3. ด้านการรับและ การแบ่งปัน ผลประโยชน์	นักเรียน/นักศึกษา	3.32	0.45	1.88	.08
	พ่อบ้าน/แม่บ้าน	3.34	0.47		
	รับจ้างทั่วไป	3.33	0.46		
	พนักงานบริษัท	3.16	0.58		
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.32	0.47		
	พนักงานในร้าน	3.15	0.54		
	รับราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	3.32	0.47		
	4. ด้านการติดตาม และประเมินผล	นักเรียน/นักศึกษา	3.36		
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	3.42	0.42			
รับจ้างทั่วไป	3.32	0.53			
พนักงานบริษัท	3.46	0.45			
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.43	0.46			
พนักงานในร้าน	3.13	0.54			
รับราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	3.50	0.41			
โดยรวม	นักเรียน/นักศึกษา	4.57	0.45	1.88	.06
	พ่อบ้าน/แม่บ้าน	4.41	0.47		
	รับจ้างทั่วไป	4.40	0.47		
	พนักงานบริษัท	4.32	0.49		
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	4.25	0.45		
	พนักงานในร้าน	4.21	0.51		
	รับราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	4.25	0.50		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวที่มีระดับอาชีพ ต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามอาชีพ โดยรวมรายด้าน ไม่แตกต่างกันแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาด้านข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาด้านข้อเสนอแนะเพิ่มเติม พบว่า การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความยั่งยืนด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และทุกคนในชุมชนปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้ตกลงร่วมกัน ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงข้อกำหนดเพื่อเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสัมภาษณ์จากผู้ประกอบการโรงแรมออนออน จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการร้านอาหารวันจันทร์ จำนวน 1 คน และตัวแทนจากภาครัฐจำนวน 2 คน ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า

จากการสัมภาษณ์จากตัวแทนผู้ประกอบการ ในมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความโดดเด่นของชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต คือ การสร้างบ้าน สไตล์ตึกแถวในสไตล์ที่เรียกว่าซิโน-โปรตุเกส(Sino-Portugyese) สถาปัตยกรรมที่อยูอาศัยมีความมั่นคงและอาคารส่วนใหญ่เป็นแบบสถาปัตยกรรมแบบเรียกว่าคลาสสิกเรเนซองส์(Classic Renaissance) และโอคลาสสิกของยุโรป(Oclassic Europe) ที่สวยงามเหมาะกับการท่องเที่ยว กิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นที่ ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ และคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ถึงแม้ว่าชุมชนด้านการท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จะมีความโดดเด่นในเรื่องเหล่านี้ แต่มีสิ่งที่จะต้องพัฒนาเช่นกัน คือ ประกอบอาชีพและทำธุรกิจในย่านเมืองเก่ามากกว่าร้อยละ 50 เป็นคนจากต่างถิ่น การไม่เคารพกฎจราจรเกี่ยวกับการจอด รถวันคู่-วันคี่ เพื่อขนถ่ายสินค้าไปยังร้านค้าของตนทำให้เกิดปัญหาจราจรติด และภาครัฐให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว และประชาชนยังขาดความรู้ในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวและการสื่อความหมายที่จะเป็นการเพิ่มมูลค่าในการมาเยือนแก่นักท่องเที่ยว

2. ส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

จากการสัมภาษณ์จากตัวแทนการผู้ประกอบการ ในมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า ดังนี้

1) ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน รวมถึงการพัฒนาด้านข้อมูลข่าวสารในการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความดึงดูดใจให้กับผู้ที่พบเห็นและเป็นที่รู้จักแก่สาธารณชน

2) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านประชากรในชุมชน ผู้ประกอบการ เช่น การพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร (ภาษาต่างประเทศ) การให้บริการด้านข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการในด้าน เพื่อให้ทุกคนในชุมชนสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างมั่นใจ ให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการให้บริการได้อย่างคล่องแคล่ว มีประสิทธิภาพ และสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างความประทับใจแล้วกลับมาเที่ยวใหม่อีกครั้ง

3) ให้ทุกคนในชุมชนปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้ตกลงร่วมกัน ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงข้อกำหนดเพื่อเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การสัมภาษณ์จากตัวแทนภาครัฐ

ให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ สร้างจิตใต้สำนึกให้ทุกคนเกิดความหวงแหน รู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของของทรัพยากรเหล่านั้น ให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าในสิ่งที่ได้รับประโยชน์ต่าง ๆ จากแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน อาทิ ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น เกิดอาชีพ เกิดการจ้างงาน ก่อให้เกิดรายได้เสริมจากงานประจำ ในเมื่อทรัพยากรการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าได้ให้ประโยชน์กับเราแล้ว เราทุกคนก็ควรมอบประโยชน์แก่ทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า เช่นกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชาชนในชุมชนบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำนวน 267 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-Test) และทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งผลการศึกษสามารถสรุปในประเด็นสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต พบว่า ประชาชนในชุมชนนั้น มีระดับความการมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.34 และค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมปานกลางในด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ ($\bar{x}=2.64$, $SD=1.24$) นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมน้อยในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ($\bar{x}=2.41$, $SD=1.28$) ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ ($\bar{x}=2.41$, $SD=1.28$) และด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{x}=2.45$, $SD=1.32$) ตามลำดับ

5.1.2 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ชาวชุมชนย่านเมืองเก่าที่มีเพศ สถานภาพ และอาชีพต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ยังพบว่า ชาวชุมชนย่านเมืองเก่า ที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

1) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่า กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่า บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่า ย่านเมืองเก่าเป็นชุมชนที่มีศักยภาพ มีต้นทุนทาง มีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชน ชุมชนต้องมีความพร้อมสมบูรณ์ก่อน และก็นำเรื่องเหล่านี้ให้คนในชุมชนในกลุ่มมีความเข้าใจว่าจะบริหารจัดการกับสิ่งเหล่านี้อย่างไร และหานักประชาสัมพันธ์ นักสื่อสารชุมชน คนที่มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนเพื่อที่จะถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง และนี่ก็คือการบริหารจัดการอย่างหนึ่ง เมื่อมีทรัพยากรพื้นที่ที่ดีแล้ว ก็จะพัฒนาคนในกลุ่มผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบอยู่ ในภาพรวมแล้วจะเป็นคนในชุมชนทั้งหมดที่ต้องช่วยกันดูแลทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดความยั่งยืน การบริการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่า ทำให้คนในชุมชนบางส่วนมีอาชีพเสริม ได้มีการจัดบุคลากรที่มีความรู้ และได้มีการพาไปอบรมเรียนรู้ มีการตั้งจุดบริการนักท่องเที่ยว และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีความเหมาะสมกับความสามารถของบุคลากรในชุมชนย่านเมืองเก่า การท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่า ทุกคนไม่ได้เป็นสมาชิกทั้งหมด กลุ่มท่องเที่ยวจะเป็นเอกเทศ คนที่ได้รับประโยชน์โดยตรง คือ กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มที่อยู่อาศัยในชุมชน ส่วนคนที่ได้รับประโยชน์ทางอ้อม คือ คนในชุมชนจะได้รับในส่วนของสวัสดิการชุมชน เช่น การเก็บขยะ ใช้งบประมาณที่คงเหลือจากกองกลางที่มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน คนในกลุ่มจะเป็นตัวหลักในการบริหารจัดการในส่วนนี้ เมื่อมีการรวมกลุ่มจะเกิดพลังขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นแรงงาน หรือหลาย ๆ อย่าง คนในกลุ่มจะเป็นตัวหลักและในส่วนของคนที่อยู่ในหมู่บ้านเอง เมื่อเห็นภาพรวมที่ประสบความสำเร็จก็จะลงมาช่วย คนในชุมชนจะได้รับสวัสดิการที่เท่ากันหมด ความเป็นระเบียบความสะอาดของข้างทาง ถนน และนอกจากนี้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกัน โดยมีการประชุมคนในชุมชนเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมและสามารถทำหน้าที่แทนกันได้

2) บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน คุณสมยศ ปาทาน ประธานกลุ่มท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จะทำหน้าที่หลักในเรื่องของการ

ประสานงานเรื่องเอกสารต่าง ๆ ผู้ประสานงานท่องเที่ยว จะทำหน้าที่คอยประสานงานจากทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เป็นผู้วางโปรแกรมพร้อมกำหนดราคาในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน จะทำหน้าที่คอยดูแลการพัฒนาของผลิตภัณฑ์ อาสาสมัครของชุมชน จะให้ความรู้ของกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่มีอยู่แก่ผู้ที่สนใจในกิจกรรมนั้น ๆ เช่น การท่องเที่ยวตลาดใหญ่ การชิมอาหารพื้นเมือง เป็นต้น และคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่า เช่นเดียวกัน และสำหรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การช่วยเหลือให้การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน การท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่า ในส่วนของภาครัฐและเอกชนก็มีบทบาทเข้ามาช่วยสนับสนุน ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีการพาไปอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเอง ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ ให้เป็นผู้ที่ทันต่อโลกต่อเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) มารับรองว่าเป็นชุมชนกลุ่มที่ผ่านการประเมินแล้ว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ช่วยในการส่งเสริมการท่องเที่ยว สนับสนุนให้คำปรึกษาในเรื่องของการท่องเที่ยว เป็นต้น และกลุ่มเครือข่ายอันดามันที่คอยสนับสนุน การท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่า และนอกจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาสนับสนุนในด้านต่าง ๆ แล้ว เราเองต้องเข้าหาภาคีเครือข่ายเช่นกันไม่ใช่เพียงให้หน่วยงานภายนอกเข้าหาเราเพียงฝ่ายเดียว

3) จุดเด่นและจุดด้อย ปัญหา/สิ่งที่ต้องปรับปรุงของการท่องเที่ยวของชุมชน จุดเด่น ได้แก่ ชุมชนย่านเมืองเก่า มีมีตึกที่สวยงาม และมีเอกลักษณ์ เหมาะกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นที่ ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ วิถีของคนในชุมชน ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จุดด้อยที่ควรพัฒนาปรับปรุง ได้แก่ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่า ให้เป็นที่รู้จักแก่สาธารณชนให้มากกว่านี้ ส่งเสริมบุคลากรในด้านของภาษาต่างประเทศ อุปกรณ์บางอย่างต้องมีความถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินกิจกรรม เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และนอกจากนี้ปัญหา/สิ่งที่ต้องปรับปรุงของการท่องเที่ยวของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ คนในชุมชนไม่ถนัดในเรื่องของ Social เช่น การอัปเดตข้อมูลของหน้าเพจของการท่องเที่ยวชุมชนย่านเมืองเก่าไม่เป็นปัจจุบัน ไม่ต่อเนื่อง ขาดป้ายประชาสัมพันธ์ ด้านภาษาต่างประเทศ บุคลากรที่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวมีน้อยหากเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ด้านความปลอดภัย

5.1.4 แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม

1) ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการช่วยกันประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน รวมถึงการพัฒนาด้านข้อมูลข่าวสารในการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความดึงดูดใจให้กับผู้ที่พบเห็นและเป็นที่รู้จักแก่สาธารณชน

2) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านบุคลากรในชุมชน เช่น การพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร (ภาษาต่างประเทศ) การให้บริการด้านข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน การให้บริการใน

ด้านต่าง ๆ ทักษะในการใช้อุปกรณ์ได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ทุกคนในชุมชนสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างมั่นใจ ให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการให้บริการได้อย่างคล่องแคล่ว มีประสิทธิภาพ และสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างความประทับใจแล้วกลับมาเที่ยวใหม่อีกครั้ง

3) ให้ทุกคนในชุมชนคำนึงถึงความปลอดภัยของเส้นทางการคมนาคมของชุมชนย่านเมืองเก่า ทุกคนในชุมชนควรมีการพัฒนา คู่มือรักษา และสนับสนุนให้เกิดการลงทุนจากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้อย่างสะดวกและมีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

4) ให้ทุกคนในชุมชนปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้ตกลงร่วมกัน ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงข้อกำหนดเพื่อเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5) ให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในชุมชน และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ สร้างจิตใต้สำนึกให้ทุกคนเกิดความหวงแหน รู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของชุมชนเหล่านั้น ให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าในสิ่งที่ได้รับประโยชน์ต่าง ๆ จากแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน อาทิ ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น เกิดอาชีพ เกิดการจ้างงาน

ผลที่ตามมาเมื่อมีการพัฒนาที่ดีขึ้น การท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่า เมื่อมีการพัฒนาที่ดีขึ้นจะส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน คือ เมื่อนักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจจากการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านท่าดินแดง นักท่องเที่ยวก็จะกลับมาเที่ยวซ้ำ กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเมื่อมีการเที่ยวซ้ำและมีความต่อเนื่อง รายได้ก็จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนย่านเมืองเก่า มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามไปด้วย

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย จากการพิจารณารายด้านพบว่าการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ อยู่ระดับน้อย การดำเนินการและปฏิบัติการและการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย การอภิปรายผลการศึกษาได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต เป็นเรื่องที่ยังใหม่มากสำหรับประชาชน จึงอาจยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ

ในตัวบริบทการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวทางตรงและทางอ้อม การขาดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวถือเป็นอุปสรรคที่สำคัญ เช่นการขาดภาวะผู้นำในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนและการถูกครอบงำจากพนักงานภาครัฐ (Razzaq, Hadi, Mustafa, Hamzah, Khalifah, 2011) นอกจากนี้ชาวชุมชนย่านเมืองเก่าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดการติดต่อสื่อสารที่ดีจะทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมรวมถึงการให้ความรู้แก่ประชาชน ที่สอดคล้องกับ ละเอียต ศีลาน้อย (2552: 24) กล่าวได้ว่าการคำนึงการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า (Innolovment of Local Community of People Participation) เป็นการมีส่วนร่วมจากแรงกระตุ้นทางด้านการท่องเที่ยว (Induced Community Participation) โดยเทศบาลภูเก็ตและการท่องเที่ยวประเทศไทย และภาคเอกชนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตปี พ.ศ.2561-2564 ได้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น หรือกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการให้กับบุคลากรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือทั้งหมด ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการวางแผน ตัดสินใจ กระบวนการในการดำเนินการ จัดทำแผนการพัฒนาชุมชนย่านเมืองเก่า มีการให้ประชาชนริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจ ปฏิบัติการ องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล และปัญหาสำคัญแล้วนำมาวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินการพัฒนาชุมชนย่านเมืองเก่า โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วม ในการนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ดำเนินการ รับฟังความคิดเห็นกันระหว่างประชาชน ผู้บริหาร และบุคลากร ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการปฏิบัติการ เทศบาลภูเก็ต ให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความช่วยเหลือ ปฏิบัติการ ได้ดำเนินการจัดทำแผนการดำเนินงานเทศบาลภูเก็ต องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมบทบาทผู้นำให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ กิจกรรม ส่งเสริมกลุ่มองค์กร ต่าง ๆ ให้มีส่วนในการดำเนินงานและแก้ไขปัญหา ร่วมกัน เพิ่มช่องทางการบริการทั้งในด้านการ ให้ข้อมูลและการรับข้อมูลจากประชาชน แต่งตั้งตัวแทนภาคประชาชนมาร่วมจัดทำ และดำเนินการ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการรับผลประโยชน์ เทศบาลภูเก็ต ได้มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งได้รับผลประโยชน์ทางด้านโครงสร้างต่าง ๆ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม และผลประโยชน์ ของชุมชนองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ประชาชนมีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลความต้องการ ในแผนพัฒนา เพื่อจะได้กำหนดโครงการ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ส่งเสริมและสร้างอาชีพให้กับประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ อย่าง เป็นรูปธรรม กำหนดแผนงานแบบมุ่งเน้นสัมฤทธิ์ผลแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม จัดทำและเผยแพร่ข่าวสารหรือ ระบบสารสนเทศในช่องทางต่าง ๆ

4. การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมด้านอื่น ๆ ส่งผลต่อเนื่องสู่การรับผลประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งด้านจิตใจและด้านวัตถุ เช่น ความภาคภูมิใจของชุมชนที่หาค่ามิได้ การยกระดับรายได้ การมีเส้นทางคมนาคมที่ดี การมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด การได้รับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนถึงการได้รับประโยชน์ร่วมกันโดยภาพรวม

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการประเมินผล สำหรับดำเนินการและควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินการทั้งหมดองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงานหรือสำรวจความพึงพอใจ ของประชาชนหลังดำเนินงานโครงการ กิจกรรม รับรู้ข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานขององค์กรได้ ส่งเสริมแนวทางการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม

5.2.2 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ชาวชุมชนย่านเมืองเก่าที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่สอดคล้องกับการศึกษาของกนิษฐิกา ศอกกลาง (2559) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า มีส่วนร่วมของ ชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ้านธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ได้จำแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01

5.2.3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือผู้ประกอบการย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต และตัวแทนหน่วยงานจากภาครัฐ พบว่า พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถสรุปได้ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของชุมชน 2) การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านประชากรในชุมชน 3) การส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้ตกลงร่วมกัน 4) การให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับ ปิยวรรณ ไทยเกิด (2560) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชน เมืองเวียงสระ จ.สุราษฎร์ธานี ได้แก่ 1. พัฒนาปรับปรุงศักยภาพด้านการส่งเสริมชุมชน 2. พัฒนาปรับปรุงเส้นทางคมนาคมให้ได้มาตรฐาน 3. พัฒนาปรับปรุงศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 4. พัฒนาปรับปรุงศักยภาพด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว 5. พัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 6. พัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยว 7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญในการรักษาและ

พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเมืองเวียงสระให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้มาตรฐานเพื่อให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านท่าดินแดง อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้ง 5 ประเด็นดังกล่าว มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และทุกคนในชุมชนจำเป็นต้องช่วยกันให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมา และสำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ตผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในแต่ละด้าน สามารถอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1) การส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งรวมถึงการพัฒนาด้านข้อมูลข่าวสารในการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความดึงดูดใจให้กับผู้ที่พบเห็นและเป็นที่รู้จักแก่สาธารณะชน แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน มีความสำคัญต่อการสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ Shirley (1993) หลักการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยได้กล่าวว่า ชุมชนควรประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดย สรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นนำไปประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการขายการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวให้มากขึ้น เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบกิจการในท้องถิ่น ทั้งนี้เป็นการจะให้นักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ชุมชนจะต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายสื่อถึงการรับรู้ในด้านต่าง ๆ ทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ซึ่งจะสะท้อนถึงภาพลักษณ์ของชุมชน ให้เกิดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวและเกิดการบอกต่อของนักท่องเที่ยว

2) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านประชากรในชุมชน ผู้ประกอบการ ร้านค้า เช่น การพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร (ภาษาต่างประเทศ) การให้บริการด้านข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน การให้บริการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนในชุมชนสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างมั่นใจ ให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการให้บริการได้อย่างคล่องแคล่ว มีประสิทธิภาพ และสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความประทับใจแล้วกลับมาเที่ยวใหม่อีกครั้ง สอดคล้องกับ Shirley (1993) หลักการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยได้กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งเจ้าหน้าที่ดูงานอย่างสม่ำเสมอให้มีความรู้ มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนาด้านบุคลากรในชุมชน ถือเป็นหัวใจสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ทำให้การดำเนินการด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษารัสเซีย ภาษาจีน เป็นต้น เพื่อให้ทุกคนในชุมชนสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างมั่นใจ ให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการ

ให้บริการได้อย่างคล่องแคล่ว มีประสิทธิภาพ การให้บริการด้านข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน การให้บริการในด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยวและให้กลับมาเที่ยวซ้ำอีกในอนาคต

3) ให้ทุกคนในชุมชนปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้ตกลงร่วมกัน ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงข้อกำหนดเพื่อเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจกันของชุมชนในการช่วยกันพัฒนาชุมชน แสดงถึงความเป็นเจ้าของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ รัฐมนตรี พงศศิริธีร์ และ ภาควิภาส (2556) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าเพื่อความยั่งยืน และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าโดยมุ่งเน้น ด้านการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน อีกทั้งการกำหนดกฎกติกาและจัดการร่วมกันในด้านการจัดการสิ่งปฏิภูล นอกจากนี้คนในชุมชนต้องมีความรู้สึกความเป็นเจ้าของในแหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมในชุมชน เพราะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดความสำเร็จได้ สอดคล้องกับ Zapata et al. (2011) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถช่วยในการพัฒนาและบรรเทาความยากจนของชุมชนได้ และบทเรียนจาก ประเทศนิการากัว พบว่า การจัดการชุมชนที่ดี เป็นปัจจัยความสำเร็จและความยั่งยืนของแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเริ่มต้นจากการที่คนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้น ๆ เนื่องจากมีการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน สินค้าทางการท่องเที่ยวเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของของคนในชุมชน และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนในระยะยาว ทั้งนี้เป็นเพราะการที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมกันปฏิบัติตามกฎ กติกา และร่วมกันพัฒนาชุมชน ทำให้สะท้อนถึงความชุมชนที่เข้มแข็ง ความเป็นหนึ่งเดียวถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

4) ส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ สร้างจิตใต้สำนึกให้ทุกคนเกิดความหวงแหน รู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของของทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น ให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าในสิ่งที่ได้รับประโยชน์ต่าง ๆ จากแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน อาทิ ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น เกิดอาชีพ เกิดการจ้างงาน ก่อให้เกิดรายได้เสริมจากงานประจำ ในเมื่อทรัพยากรธรรมชาติได้ให้ประโยชน์กับเราแล้ว เราทุกคนก็ควรมอบประโยชน์แก่ทรัพยากรธรรมชาติเช่นกัน สอดคล้องกับ ปาโรฉัตร ศรีหะรัญ และ พรพิมล ขำเพชร (2561) ที่กล่าวว่า กุญแจสู่ความสำเร็จของการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ และการจัดการที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนท้องถิ่นกับธรรมชาติ ลักษณะเป็นการเกื้อหนุนกันระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรสำหรับการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาของชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง ที่จะทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนประสบความสำเร็จได้ โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชนผ่านการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้

ชุมชนได้นำศักยภาพของทรัพยากรทั้ง คน ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยวโดยการร่วมมือกันของชุมชน แสดงถึงความเป็นเจ้าของย่อมส่งผลต่อการรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่อย่างยั่งยืนยาวนาน

จะเห็นได้ว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นได้ว่า ชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นอันเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชุมชน ซึ่งจากผลการประเมินศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ด้านความตั้งใจของแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพสูงสุด สถาปัตยกรรม “แบบชิโนโปรตุกีส” ย่านชุมชนเก่าแก่ชุมชนที่มีความโดดเด่น ซึ่งมีเสน่ห์เฉพาะตัว และเมื่อนำผลการประเมินศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน นำมาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลนั้น มีความแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในการประเมินศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนทุกด้าน สะท้อนให้เห็นถึงระดับความรู้ ความเข้าใจของชุมชนที่มีมุมมองแตกต่างกัน เป็นข้อค้นพบที่น่าสนใจถึงความแตกต่างที่เกิดขึ้น ทำให้ได้เห็นว่ากระบวนการพื้นฐานในการสร้างการมีส่วนร่วมจำเป็นจะต้องการสร้างการรับรู้ให้กับทุกคนในชุมชนทุกระดับ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยให้สมาชิกในชุมชนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสนอความต้องการตลอดจนวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความเข้าใจและทำให้เกิดความร่วมมือ ซึ่งนำไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนอื่น ๆ ต่อไป ทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงาน/กิจกรรม การติดตามและประเมินผล การรับประโยชน์ สอดคล้องกับ อภิเดช สิทธิพรหม และ เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ (2561) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยประยุกต์ระดับการมีส่วนร่วมตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์และการติดตามและประเมินผล

นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเมืองเก่ายังมีปัญหาและจุดอ่อน ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเมืองเก่า ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ด้านที่พักให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ทักษะความรู้ในด้านของภาษาต่างประเทศ รวมถึงการดูแลช่วยกันรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเมืองเก่า ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน 2) การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านประชากรในชุมชน 4) การส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้ตกลงร่วมกัน 5) การให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ ซึ่งการมีส่วนร่วมดังกล่าว ทำให้สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน เกิดการจ้างงาน ก่อให้เกิดรายได้เสริม

จากงานประจำ ซึ่งผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อชุมชนบ้านท่าดินแดงมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน คือจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น เมื่อคนในชุมชนให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ นักท่องเที่ยวก็จะมาท่องเที่ยวซ้ำ จะช่วยให้สามารถแชร์ประสบการณ์ในส่วนที่พบจากการท่องเที่ยวชุมชนเมืองเก่าแล้วเกิดความประทับใจ ส่งผลให้คนในชุมชนท่องเที่ยวเมืองเก่ามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งผลที่ได้รับสะท้อนถึงประโยชน์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมาจากกระบวนการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการวางแผน ตัดสินใจ กระบวนการในการดำเนินการ จัดทำแผนการพัฒนาชุมชนย่านเมืองเก่า มีการให้ประชาชนริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล และปัญหาสำคัญ แล้วนำมาวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินการพัฒนาชุมชนย่านเมืองเก่า โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วม ในการนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจดำเนินการ รับฟังความคิดเห็นกันระหว่างประชาชน ผู้บริหาร และบุคลากร ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

5.3.1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการปฏิบัติการ เทศบาลภูเก็ต ให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความช่วยเหลือ ปฏิบัติการ ได้ดำเนินการจัดทำแผนการดำเนินงานเทศบาลภูเก็ต องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมบทบาทผู้นำให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ กิจกรรม ส่งเสริมกลุ่มองค์กร ต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพิ่มช่องทางการบริการทั้งในด้านการ ให้ข้อมูลและการรับข้อมูลจากประชาชน แต่งตั้งตัวแทนภาคประชาชนมาร่วมจัดทำ และดำเนินการ

5.3.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการรับผลประโยชน์ เทศบาลภูเก็ต ได้มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งได้รับผลประโยชน์ทางด้านโครงสร้างต่าง ๆ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม และผลประโยชน์ ของชุมชนองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ประชาชนมีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลความต้องการ ในแผนพัฒนา เพื่อจะได้กำหนดโครงการ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ส่งเสริมและสร้างอาชีพให้กับประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม กำหนดแผนงานแบบมุ่งเน้นสัมฤทธิ์ผลแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม จัดทำและเผยแพร่ข่าวสารหรือ ระบบสารสนเทศในช่องทางต่าง ๆ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมด้าน

อื่น ๆ ส่งผลต่อเนื่องสู่การรับผลประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งด้านจิตใจและด้านวัตถุ เช่น ความภาคภูมิใจของชุมชนที่หาค่ามิได้ การยกระดับรายได้ การมีเส้นทางคมนาคมที่ดี การมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด การได้รับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนถึงการได้รับประโยชน์ร่วมกันโดยภาพรวม

5.3.1.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการประเมินผล สำหรับดำเนินการและควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินการทั้งหมดองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงานหรือสำรวจความพึงพอใจ ของประชาชนหลังดำเนินงานโครงการ กิจกรรม รับรู้ข้อมูล รายงานผลการดำเนินงานขององค์กรได้ ส่งเสริมแนวทางการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรเก็บรวบรวมข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทุกภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน นักท่องเที่ยว โดยศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมาท่องเที่ยวชุมชนเมือเมืองเก่า และรวมถึงผู้สื่อข่าวระดับท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทในสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในชุมชนและนอกชุมชน

5.3.2.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้มีข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ควรมีการเก็บข้อมูลใช้วิธีสนทนากลุ่ม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากตัวแทนต่าง ๆ

บรรณานุกรม

- กนิษฐิกา ศอกกลาง. (2556). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสาขาวิชาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2549). **คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**. สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). **ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2560-2564)**.
- กฤติยา จักรสาร. (2545). **การส่งเสริมความรู้พื้นฐานด้านพฤษศาสตร์ให้แก่มัคคุเทศก์และนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2544). **รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มน้ำแม่วาง**. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐธินิชา หมิ่นหนู. (2555). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลทะเลน้อย และเทศบาลตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศิลปศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ณัฐรุจ บุคเนตร. (2557). **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี**. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดร.ชนันท์ เอมพันธ์. (2550). **การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2558). **งานองค์ความรู้ สำนักบริหารยุทธศาสตร์ ร่วมกับสำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)**.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). **การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก**. วารสารมหาจุฬานาครธรรม์, 5(2) (พฤษภาคม-สิงหาคม 2561).

- บำรุง ศรีนวลปาน และคณะ. (2557). **การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (AEC). นครศรีธรรมราช. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.**
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- _____. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.**
- _____. (2548). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.**
- ปรีศนา โกลละสุด. (2534). **การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ไม่เคยย้ายถิ่นและผู้เคยย้ายถิ่น. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- ปัญจวรรณ อ่อนหวาน. (2559). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.**
- ปัทมา ดวงเพ็ชร. (2558). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.**
- ปิ่นฤทัย คงทอง และคณะ. (2561). **ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราชในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 5(2) (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561).**
- ปิยวรรณ ไทยเกิด. (2560). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพ การท่องเที่ยวชุมชนเมืองเวียงสระจังหวัดสุราษฎร์ธานี. การค้นคว้าอิสระการจัดการมหาบัณฑิต คณะการจัดการการท่องเที่ยว ศูนย์ภูเก็ต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564).**
- ไพฑูริย์ พงศบุตร และ วิลาสวงศ์ พงศบุตร. (2542). **คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2506). **นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: การพิมพ์เกื้อกูล.**
- ภาวิณีเยี เจริญยี่ง. **ท่องเที่ยวชุมชน “อันดามัน” เพลิดเพลินกับ 4 วิถีปักษ์ใต้บ้านเรา, ข่าวสด. 28 มิ.ย.2562 –19.58 น.**
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2548). **การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. นนทบุรี: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.**

- ยูธิตา พาชีรัตน์ และ นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานของเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, 10(1) (มกราคม - มีนาคม 2563).*
- ราณี อีสัยกุล. (2547). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เกษตรศาสตร์.*
- รุ่งทิวา จินดาศรี และ ลินจง โพชารี. (2559). *การรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม. วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 5(2) (พฤษภาคม - สิงหาคม 2559).*
- ละเอียด ศิลาน้อย. (2560). *การใช้สูตรทางสถิติ (ที่ถูกต้อง) ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยเชิงปริมาณในทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. วารสารวิจัยและพัฒนาปีการศึกษา 2560-2561 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 12(2): 50-61.*
- วรารณณ์ ไทยดำรงเดช. (2552). *พฤติกรรมการใช้เว็บไซต์ในการสำรองที่พักของนักท่องเที่ยวไทย. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2538). *การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- วิทยากร เชียงกุล. (2527). *การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ฉบับกระแส.*
- วินิจ วีรยางกูร. (2551). *การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. ภาควิชาบริหารกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- วิภา ศรีระทุ. (2551). *ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.*
- วิชญ์ หยกจินดา. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ศรัญญา วรากุลวิทย์. (2547). *ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เพ็ญฟ้าปรีณตั้ง.*
- ศิริจรรยา ประพุดติกิจ. (2553). *การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. ปริญญาโทวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2555, จาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Eco_Pla_Man/Sirichanya_P.pdf.*
- ศิรินันทน์ พงษ์นรินทร์ และคณะ. (2559). *แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ 9*

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2547). **โครงการการศึกษาจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.**

กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. (2551). **สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากร.** กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิชย์.

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2546). **ความหมายของการท่องเที่ยว.** ค้นเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2560, จาก <https://tourismatbuu.wordpress.com>.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต
Community Participation in Tourism at the Old town Tourism Community of Phuket,
Thailand

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้จัดขึ้นเพื่อการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต
- ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้ ทุกความคิดเห็นของท่านจักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยในครั้งนี้

จุไรรัตน์ ฉิมพาลี
สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชบุรี ศูนย์ฯ ภูเก็ต

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ () 1. น้อยกว่า 20 ปี () 2. 20–35 ปี
() 3. 36–50 ปี () 4. 46–55 ปี
() 5. มากกว่า 50 ปี
3. สถานภาพการสมรส () 1. โสด () 2. สมรส () 3. หย่า/แยกกันอยู่/หม้าย
4. ระดับการศึกษาสูงสุด
() 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษา
() 3. ปริญญาตรี () 4. สูงกว่าปริญญาตรี
() 5. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. อาชีพ () 1. นักเรียน/นักศึกษา () 2. พ่อบ้าน/แม่บ้าน
() 3. รับจ้างทั่วไป () 4. พนักงานบริษัท
() 5. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว () 6. พนักงานในร้าน
() 7. รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ () 8. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. รายได้ต่อเดือน
() 1. ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท () 2. 5,000–10,000 บาท
() 3. 10,001–20,000 บาท () 4. 20,001– 30,000 บาท
() 5. . 30,001–40,000 () 6.มากกว่า 40,000 บาท
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน
() 1. น้อยกว่า 5 ปี () 2. 5–10 ปี
() 3. มากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียงช่องเดียว

5 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.ด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผน และตัดสินใจ					
1.1 ท่านมีโอกาสวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน					
1.2 ท่านได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานรัฐ เอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการท่องเที่ยวชุมชนย่านเมืองเก่า					
1.3 ท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะในที่ประชุม					
1.4 ท่านมีโอกาสเสนอโครงการ กิจกรรมในชุมชน					
1.5 ท่านมีส่วนร่วมลงมตในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน					
2 ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ					
2.1 ท่านได้มีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือสิ่งของ เพื่อใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าภูเก็ต					
2.2 ท่านได้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมของชุมชนของท่าน					

การมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการ ท่องเที่ยว	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2 ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ					
2.3 ท่านได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการใน การจัดงานหรือกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชน					
2.4 ท่านมีส่วนร่วมอนุรักษ์อัตลักษณ์และ ความดั้งเดิมของย่านเมืองเก่าภูเก็ต					
2.5 ท่านได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษา ชุมชนของท่าน					
3.ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์					
3.1 ท่านมีส่วนร่วมเข้าไปขายสินค้าบริเวณ ย่านเมืองเก่า เช่น งานถนนคนเดิน งาน วัฒนธรรมตรุษจีน					
3.2 ท่านมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์จาก ธุรกิจของตนเอง เช่นการบริการที่พัก การ บริการอาหารและเครื่องดื่ม ร้านค้าเสื้อผ้า และของที่ระลึก					
3.3 ท่านมีโอกาสได้ใช้บริการในกิจกรรม/ โครงการของชุมชน					
3.4 ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จาก กิจกรรมโครงการของชุมชน					
3.5 ท่านมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จาก เงินช่วยเหลือในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน					
4 ด้านการติดตามและประเมินผล					
4.1 ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมติดตามและ ประเมินความสำเร็จของกิจกรรม/โครงการ ของชุมชน					

การมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการ ท่องเที่ยว	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4 ด้านการติดตามและประเมินผล					
4.2 ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลปัญหาที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม/ โครงการของชุมชน					
4.3 หน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือมอบหมาย ให้ท่านเป็นผู้ตรวจสอบติดตาม ประเมินผล ความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว					
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบจัดเก็บ ผลประโยชน์ และจัดสรรประโยชน์เพื่อ ให้เกิดความเป็นธรรม					
4.5 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามกิจกรรม/ โครงการและหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต กับปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

2. แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วน ที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2. แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (นาย/นาง/นางสาว).....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อหน่วยงาน.....

ตำแหน่ง.....

ที่อยู่.....เบอร์โทรศัพท์.....

โทรสาร.....E-mail :

ส่วนที่ 2. แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 1. ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต เป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ข้อที่ 2. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 3. ท่านเห็นด้วยต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่ของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 4. ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือและให้ความอนุเคราะห์

จุไรรัตน์ ฉิมพาลี

สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวจุไรรัตน์ ฉิมพาลี
วัน เดือน ปีเกิด	16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2530
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยี
ภูเก็ต	
ประสบการณ์ทำงาน	
2561-ปัจจุบัน	อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยี ภูเก็ต
2558-2560	อาจารย์สาขาวิชาการโรงแรม วิทยาลัยการอาชีวศึกษาปทุมธานี
2554-2557	Guest Service Agent (GSA) โรงแรมแมริออท กรุงเทพฯ สุขุมวิท

ชื่อผลงานทางวิชาการที่ตีพิมพ์เผยแพร่

1. คุณภาพการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2563)
2. ความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อคุณภาพการให้บริการในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บ่อน้ำพุร้อนรมณีย์ จังหวัดพังงา ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564)